

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 10.6.2011
KOM(2011) 328 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Beretning om konkurrencepolitikken 2010

{SEK(2011) 690 endelig}

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Beretning om konkurrencepolitikken 2010

Indledning

1. For at markere, at det i år er 40 år siden, at beretningen om konkurrencepolitikken blev udgivet første gang, indledes denne udgave med en gennemgang af den vigtigste udvikling i konkurrencepolitikken og dens anvendelse i de sidste 40 år. De traktatbestemmelser, der fastlægger Kommissionens beføjelser og ansvar på det konkurrencepolitiske område, har holdt sig bemærkelsesværdigt uændrede i de sidste 40 år, mens de økonomiske og politiske forhold har forandret sig drastisk. Konkurrencereglerne og -procedurerne er således løbende blevet tilpasset efter EU's vigtigste mål, nemlig at opbygge det indre marked og sikre, at det er til gavn for forbrugerne, og at skabe en konkurrencepræget social markedsøkonomi. Et tilbageblik på denne udvikling danner grundlag for vurderingen af de største udfordringer, konkurrencepolitikken har stået overfor tidligere, og de endnu uløste problemer.
2. Beretningens første del indeholder en oversigt over, hvordan de konkurrencepolitiske instrumenter, nemlig reglerne for kontrol med statsstøtte, karteller, monopoler og fusioner, er blevet yderligere udbygget og anvendt. Denne del indeholder også en opdatering af anvendelsen af de midlertidige statsstøtteregler, der blev vedtaget for at afhjælpe den finansielle og økonomiske krise. Anden del indeholder en gennemgang af de konkurrencepolitiske instrumenters anvendelse i udvalgte sektorer. I tredje del behandles samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN) og samarbejdet med de nationale domstole, mens del fire omhandler de internationale aktiviteter. Del fem giver en oversigt over forbrugerrelaterede aktiviteter og dialogen med interesseparterne. Til sidst gives i del seks en kort beskrivelse af det interinstitutionelle samarbejde. I modsætning til sidste års beretning indeholder denne beretning ikke et temakapitel om et emne, der har haft særlig betydning for konkurrencepolitikken.
3. Denne beretning er et sammendrag af Kommissionens aktiviteter på konkurrenceområdet i 2010 og skal ikke betragtes som udtømmende. Yderligere oplysninger kan findes i et udførligt arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene og på GD COMP's websted¹.

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

BERETNINGEN OM KONKURRENCEPOLITIKKEN FYLDER 40 ÅR

KONKURRENCEPOLITIKKEN: ET AKTIV FOR EU

Kontinuiteten og udviklingen i EU's konkurrencepolitik

4. Kommissionen har nu i 40 år aflagt beretning om, hvordan den har håndhævet og udformet EU's konkurrencepolitik. For at markere 40-året vil Kommissionen i dette års beretning lade de nuværende problemer hvile for at kaste et tilbageblik på konkurrencepolitikken udvikling.
5. Den første beretning om konkurrencepolitikken blev udgivet i 1971 på Europa-Parlamentets foranledning. Kort tid efter befandt Det Europæiske Økonomiske Fællesskab sig i en alvorlig økonomisk krise som følge af olieprischokket i 1973, hvilket gav sig udslag i et inflationspres. I de første beretninger redegøres der for, hvordan Kommissionen benyttede konkurrencepolitikken i en større politisk sammenhæng for at afhjælpe denne økonomiske krise. Anvendelse af konkurrencepolitikken som led i en samordnet politisk indsats for at løse store økonomiske problemer er derfor ikke noget nyt.
6. Selv om de forhold, hvorunder EU's konkurrencepolitik anvendes, har ændret sig radikalt - det gælder for eksempel den hastige teknologiske udvikling, EU's udvidelse og globaliseringen - er de oprindelige traktatbestemmelser fra 1957, som forbyder visse konkurrencebegrænsende aftaler og misbrug af dominans, samt statsstøttereglerne forblevet bemærkelsesværdigt uændrede i tidens løb, hvad der vidner om deres anvendelsesmuligheder under vidt forskellige forhold.
7. Rådets forordninger, som fastlægger Kommissionens specifikke håndhævelsesbeføjelser og -forpligtelser i detaljer, har også været præget af en betydelig kontinuitet og fleksibilitet. På kartel- og monopolområdet blev Rådets forordning fra 1962, som fastlægger Kommissionens håndhævelsesbeføjelser, først ændret i 2004. Inden for fusionskontrollen blev en tilsvarende forordning vedtaget i 1989, og den er kun blevet ændret en gang siden. I 1999 blev der vedtaget en forordning, som fastsætter udførlige procedureregler på statsstøtteområdet.
8. Da Kommissionen har enekompetence på det konkurrencepolitiske område, hvilket er blevet bekræftet af Lissabon-traktaten, har den beføjelser til at vedtage udførlige regler for, hvordan den vil anvende sine vigtigste instrumenter, dvs. traktatens kartel- og monopolregler, fusionsregler og statsstøtteregler. Kommissionens skønsmæssige beføjelser med hensyn til udformningen og anvendelsen af disse regler er flere gange ved dom blevet stadfæstet af EU-domstolene i Luxembourg, hvis retspraksis har spillet en væsentlig rolle for sikring af konkurrencepolitikken ensartethed og effektivitet.

1966 <i>Consten og Grundig-sagen</i>	1971 <i>GEMA-beslutningen</i>	1971 <i>Deutsche Grammophon-sagen</i>
EU-Domstolen statuerer, at aftaler, som indeholder forbud mod at eksportere inden for det indre marked, er konkurrencebegrænsende.	EF-traktatens artikel 82 (nu artikel 102 i TEUF) bringes for første gang i anvendelse på misbrug af dominerende stilling. Sagen drejede sig om et tysk rettighedsforvaltningsselskabs nægtelse af at optage statsborgere fra andre medlemsstater.	Domstolen statuerer, at en indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder ikke må lægge hindringer i vejen for import af sine egne produkter, og lægger dermed grunden til princippet om rettighedskonsumtion og fri adgang til parallelhandel.

Disse skønsmæssige beføjelser har også gjort det lettere for Kommissionen at udforme reglerne og ajourføre dem i overensstemmelse med de skiftende problemer i forbindelse med opbygningen af EU. Ikke desto mindre kan der klart påvises to hovedlinjer i hele konkurrencepolitikens historie, nemlig dens bidrag til opbygningen og opretholdelsen af det indre marked og dens bidrag til forbrugernes velfærd. Samtidig har konkurrencepolitikken været til støtte for gennemførelsen af EU's hovedmålsætninger, således som de er fastsat i traktaterne, dvs. et konkurrencepræget marked, økonomisk, social og territorial samhørighed og en bæredygtig udvikling.

Bidrag til opbygningen af det indre marked

9. Et af de vigtigste prioriterede mål i de første tiår, hvor Det Europæiske Økonomiske Fællesskab eksisterede, var en gradvis afskaffelse af statslige handelshindringer mellem medlemsstaterne. EØF-traktatens konkurrenceregler - især kartel- og monopolreglerne - ledsagede og støttede denne gradvise afskaffelse af handelshindringerne. Som anført i den første konkurrenceberetning skulle *Fællesskabets politik først og fremmest forhindre, at statslige begrænsninger og barrierer - som var blevet afskaffet - blev erstattet af tilsvarende private foranstaltninger*². Kartel- og monopolreglerne blev derfor håndhævet strengt for at forhindre virksomhederne i kunstigt at opdele markedet gennem forskellige former for praksis, såsom markedsdeling og -afskærmning, prisdiskriminering eller hindring af parallelhandel. De første kartel- og monopolsager, der drejede sig om hindringer for parallelimport, som var aftalt mellem private virksomheder, går tilbage til 1960'erne. Det gælder især den banebrydende beslutning i 1964 om Grundig-Consten-aftalen³, som havde medført en opdeling af markedet og betydelige prisforskelle mellem Frankrig og Tyskland for de samme produkter. De omfattende håndhævelsesaktiviteter på dette område fortsatte op gennem 1970'erne og senere og vedrørte konkurrencebegrænsende praksis, såsom markedsdelingskarteller⁴.

1973 <i>Kommission mod Tyskland</i>	1976 <i>Sukkerkartellet (Suiker Unie-sagen)</i>	1980 <i>Philip Morris</i>
Domstolen stadfæster Kommissionens ret til at kræve ikke-anmeldt og uforenelig statsstøtte tilbagesøgt.	Domstolen fastslår, at der ikke nødvendigvis skal være ført bevis for, at der foreligger en plan, og finder en række sukkerproducenter skyldige i at have deltaget i en samordnet praksis med det formål at beskytte to nederlandske producenters position på deres hjemmemarked.	Philip Morris anfægter hele retsgrundlaget for statsstøttekontrollen, efter at Kommissionen har givet afslag på investeringsstøtte til selskabet. Domstolen stadfæster Kommissionens almindelige beføjelser og skønsmæssige beføjelser og mange af dens foretrukne analysemetoder.

² Beretning om konkurrencepolitikken for 1971, s. 13

³ Sag C-56/64 og C-58/64, *Grundig-Consten*, Sml. 1966, s. 299

⁴ Såsom sukkerkartellet - se *Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen*, dom af 16.12.1975.

10. Indførelsen af fusionskontrol i 1989 - en af de mest imponerende landvindinger i de sidste 40 år - skal ses i lyset af det spring fremad, som det indre marked tog under forberedelsen til sin officielle oprettelse den 31. december 1992 med den europæiske fællesakts ikrafttræden i 1987. Konkurrencepolitikken tog hensyn til de nye markedsforhold, der gav de europæiske virksomheder større muligheder for at fusionere og erhverve aktiver på tværs af landegrænserne. Der var behov for en epokegørende fornyelse, og fusionsforordningen fra 1989 var kulminationen på en kampagne, som Kommissionen havde indledt allerede i 1973, og betød indførelse af det såkaldte "one-stop-shop"-princip, dvs. at vurderingen af fusioner og virksomhedsovertagelser af europæisk dimension kun skulle foretages af én instans⁵.

Øget fokus på forbrugervelfærd

11. Senere, dvs. gennem de sidste tyve år, har Kommissionens politik for karteller, monopoler og fusioner mere effektivt lagt vægt på forbrugervelfærd, især gennem en stadig mere avanceret økonomisk analyse. Kommissionens arbejde med fusionsforordningen havde banet vejen og desuden fjernet risikoen for, at etablering og styrkelse af dominerende stillinger gennem fusioner ville skade forbrugerne.
12. I slutningen af 1990'erne og begyndelsen af det nye årtusind begyndte Kommissionens politik på kartel- og monopolområdet i højere grad at anlægge en virkningsbaseret tilgang, navnlig gennem vedtagelsen af den første generation af regler for aftaler mellem konkurrenter (horisontale aftaler) og aftaler mellem virksomheder i forskellige distributionsled (vertikale aftaler). Gennem denne nye generation af kartel- og monopolregler kunne Kommissionen ved afvejningen af de forskellige aftalers konkurrencefremmende og -begrænsende virkninger fokusere på aftaler mellem virksomheder med markedsstyrke, dvs. aftaler, som ville kunne skade forbrugerne.
13. Desuden gav det Kommissionen mulighed for at koncentrere sine begrænsede ressourcer om de mest skadelige virksomhedsaftaler, såsom karteller, der reelt ikke har nogen konkurrencefremmende virkninger og derfor altid er forbudt i praksis. Som det er tilfældet med andre overtrædelser af kartelreglerne, kan Kommissionen pålægge virksomhederne bøder for at afholde dem fra en sådan adfærd. Selv om kampen mod hardcore karteller i dag anerkendes fuldt ud som en af konkurrencepolitikens grundpiller, har det ikke altid været tilfældet, og Kommissionen måtte oprindelig gå trinvis frem, da der stort set ikke fandtes nationale kartelregler og ikke blev gjort nogen indsats på nationalt plan for at bekæmpe karteller. Ifølge den daværende kommissær var det formålet at indlede en undersøgelse af nogle få store karteller, som var særlig skadelige for etableringen af Fællesskabet ("*[the] objective was, according to [the then Commissioner for Competition] to open an investigation into a few major cartels which were particularly damaging to the establishment of the Community*")⁶. Også her understreges forbindelsen til den gradvise etablering af det indre marked.

⁵ Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (EFT L 257 af 21.9.1990, s. 13)

⁶ The European Commission – History and Memories, s. 306.

1983 <i>Leeuwarder Papierwarenfabriek-sagen</i>	1985 <i>Gruppefritagelser</i>	1988 <i>Renault-beslutningen</i>
Domstolen annullerer Kommissionens beslutning på grund af mangelfulde analyser og opstiller standarder for de økonomiske analyser, Kommissionen skal lægge til grund i sine statsstøttebeslutninger.	I 1980'erne begynder Kommissionen i stigende grad at opstille konkurrenceretlige normer ved at udsende lige fra uformelle og generelle meddelelser til formelle og bindende gruppefritagelser.	Efter langvarige forhandlinger godkender Kommissionen en fransk statsstøtte på en række nærmere betingelser. Sagen er et eksempel på Kommissionens vilje til at sikre en effektiv kontrol med statsstøtte til industrien.

14. 2002 markerede et afgørende vendepunkt i konkurrencepolitikken, idet Førsteinstansretten annullerede tre kommissionsbeslutninger om forbud mod fusioner forholdsvis hurtigt efter hinanden med den begrundelse, at der ikke forelå en tilstrækkelig økonomisk analyse, og at vurderingen var fejlagtig. Dette indebar dog fordele på lang sigt, fordi Kommissionen hurtigt besluttede at forbedre sine muligheder for at foretage mere indgående økonomiske analyser, bl. a. ved allerede i 2003 at etablere et hold specialiserede økonomer under ledelse af en cheføkonom.
15. Denne større vægt på den økonomiske analyse blev forstærket yderligere i de følgende år, især med indførelsen af et skarpere grundlæggende kriterium⁷, som især ved at tage fuldt hensyn til de potentielle statiske og dynamiske effektivitetsgevinster fokuserede på, om transaktionen ville kunne medføre væsentlige hindringer for den effektive konkurrence. Med dette nye kriterium blev det muligt at udvide Kommissionens undersøgelse, så den ud over spørgsmålet om, hvorvidt transaktionen ville give virksomheden en dominerende stilling, også kom til at dække andre situationer, hvor der var tale om ensidig konkurrencebegrænsende udnyttelse af markedsstyrke. Samme år vedtog Kommissionen retningslinjer for horisontale fusioner, som fastsatte klare regler for analysen af sådanne ensidige virkninger⁸.
16. Med vedtagelsen af vejledningen om Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med virksomheders misbrug af dominans gennem ekskluderende adfærd⁹, blev den økonomiske tilgang, der tog sigte på at skabe størst mulig velfærd for forbrugerne, indarbejdet i grundlaget for håndhævelsen af kartel- og monopolreglerne. I ovennævnte dokument erkendes det, at dominerende virksomheder har ret til at konkurrere hårdt på grundlag af deres effektivitet, og at Kommissionen generelt ikke fokuserer på adfærd, der tvinger ineffektive eller mindre effektive konkurrenter ud af markedet, forudsat at dette skyldes konkurrence på effektivitetsbetingelser som produkternes og tjenesternes kvalitet.
17. Dette bredere anlagte fokus, der omfatter forbrugervelfærd – som skal sikre, at markederne kan skabe de bedste resultater for forbrugerne, når det gælder priser, produktion, innovation og produkters og tjenesters kvalitet og diversitet - betyder ikke, at det indre marked ikke længere er relevant. Tværtimod blev sammenhængen mellem konkurrencepolitikken og det indre marked retligt set bekræftet i Lissabon-traktaten. Desuden må det indre markeds integritet aldrig tages for givet. Det har

⁷ Indført i 2004 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser ("EF-fusionsforordningen") (EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1-22).

⁸ Som f.eks. i sag, *Korsnas/Assidoman Cartonboard* eller *T-Mobile Austria/Tele.ring*.

⁹ Vejledning om Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med anvendelsen af EF-traktatens artikel 82 på virksomheders misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd (EUT C 45 af 24.2.2009, s. 7-20)

krisen vist. Kommissionen må være indstillet på at anvende alle de midler, den har til rådighed, når dette kerneelement i EU kommer under pres. EU's konkurrencepolitik – og især statsstøttere reglerne – har vist sig at være af afgørende betydning for bevarelse af det indre marked, ikke mindst ved at opretholde lige konkurrencevilkår på finans- og industrimarkedene.

1989 <i>Fusionsforordningen</i>	1991 <i>De Havilland-beslutningen</i>	1995-1998 <i>Credit Lyonnais</i>
Med fusionsforordningen bliver alle fusioner og virksomhedsovertagelser med fællesskabsdimension lagt ind under Fællesskabets jurisdiktion og er ikke længere underlagt de nationale konkurrencemyndigheders.	Kommissionen nedlægger for første gang forbud mod en fusion, nemlig en fusion mellem en canadisk virksomhed og et fransk/italiensk konsortium.	Kommissionen godkender massiv statsstøtte, men kun på betingelse af, at den franske regering forpligter sig til at privatisere Crédit Lyonnais i en åben, gennemsigtig og ikke-diskriminerende proces.

Udviklingen i statsstøttekontrollen fra den spæde begyndelse til den nuværende status som en af det indre markeds hjørnestene

18. Statsst ttekontrollen er blevet en af det indre markeds vigtigste grundpiller, idet den sikrer, at virksomhederne er i stand til at konkurrere på lige vilkår uafhængigt af, hvor de er beliggende, og at medlemsstaterne ikke indleder et st ttekapl b på hinandens bekostning og til skade for EU's interesser generelt. Sådanne st ttekapl b ville ikke blot være spild af knappe ressourcer, men også skade EU's samhørighed.
19. EU's statsstøttere regler – et historisk set enestående eksperiment¹⁰ – skulle udvikles gradvis fra bunden. Når Kommissionen til at begynde med skulle foretage undersøgelser, stod den således over for et vildnis af nationale ordninger, hvoraf mange havde eksisteret længe og var indviklede og i konstant for ndring ("*jungle formed by national schemes, many of which were long-standing, complex and constantly changing*")¹¹. I virkeligheden var det først i 1973, at Domstolen fastslog, at Kommissionen lovligt kan kræve, at medlemsstaterne pålægger virksomhederne at tilbagebetale ulovligt ydet statsstøtte, som ikke er forenelig med traktaten¹². Der gik yderligere ti år, inden Kommissionen besluttede at håndhæve dette princip som led i sin politik. Det er i denne forbindelse sigende, at Kommissionen i sin konkurrenceberetning for 1989 følte, at den måtte fastslå den indlysende kendsgerning, at *statsstøtte - selv om den måske tidligere var blevet tolereret eller godkendt - burde ses i en ny sammenhæng, og at dens forenelighed med det fælles marked burde tages op til fornyet vurdering*¹³.
20. Antallet af medarbejdere, der beskæftigede sig med statsstøttekontrol, var også forholdsvis beskedent indtil udgangen af 1990'erne. Alligevel blev der vedtaget skelsættende beslutninger, som viste, at Kommissionen var fast besluttet på at gribe ind over for stærkt subsidierede, ineffektive statsforetagender, i første omgang inden for de store industrisektorer og derpå inden for servicesektoren. For eksempel blev

¹⁰ Grundlaget for statsstøttebegrebet blev fastlagt allerede i 1961 i sag 30-59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed for Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab*, Sml. 1961, s. 3.

¹¹ The European Commission, 1958-1972 – History and memories, s. 312

¹² Sag C-70/72, *Kommissionen mod Tyskland*, Sml. 1973, s. 813.

¹³ Beretning om konkurrencepolitikken for 1989, s. 14

der indgået vigtige aftaler mellem Kommissionen og medlemsstaterne om at afskaffe de traditionelle ubegrænsede garantier til offentlige virksomheder¹⁴.

1996 <i>Samarbejdsmeddelelsen (Leniency)</i>	1999 <i>Procedurereforordningen på statsstøtteområdet</i>	2001 <i>GE/Honeywell-sagen</i>
Virksomheder, der giver Kommissionen oplysninger om et kartel, før den har indledt en undersøgelse, kan opnå hel eller delvis bødefritagelse. Erfaringerne har vist, at det har resulteret i en betydelig stigning i antallet af karteller, som er blevet afsløret og bragt til ophør.	Denne rådsforordning kodificerer Kommissionens beslutningspraksis og Domstolens retspraksis og giver for første gang et sæt klare og gennemsigtige procedureregler, som klarlægger de procedurer, Kommissionen og medlemsstaterne skal følge i statsstøttesager.	Denne fusion blev godkendt i USA, men Kommissionen nedlægger forbud på grund af dens virkninger på EU-markedet. Der er dog tale om et af de meget sjældne eksempler på uenighed mellem EU's og USA's konkurrencemyndigheder siden Kommissionens beslutning i Boeing / McDonnell Douglas-sagen i 1997.

Forvaltning: konkurrencepolitikens indførelse i hele EU og anvendelse ud over dets grænser

21. Efterhånden som der udviklede sig en konkurrencekultur, hvor det indre marked blev konsolideret, og Kommissionen og, i stigende omfang, de nationale konkurrencemyndigheder udbyggede deres konkurrencepolitik, blev tiden moden til at foretage en gennemgribende revision af forvaltningen af EU's konkurrencepolitik. Dette var den såkaldte modernisering af EU's kartel- og monopolregler¹⁵. Faktisk trådte moderniseringen af kartel- og monopolreglerne og EU's udvidelse i kraft samme dag, nemlig den 1. maj 2004.
22. Parallelt hermed udarbejdede Kommissionen en vejledning til medlemsstaterne om, hvordan den ville vurdere støtte til særlige formål af fælles europæisk interesse, såsom F&U, regionaludvikling, miljøbeskyttelse eller omstrukturering af kriseramte virksomheder. I 2005 havde statsstøttekontrollen opnået en fremtrædende plads i EU's konkurrencepolitik, hvilket blev illustreret ved, at handlingsplanen for statsstøtte opnåede status som et af de to prioriterede mål for EU's konkurrencepolitik i den pågældende embedsperiode sammen med kartelbekæmpelsen. Den øgede vægt på statsstøttekontrollen har bl.a. bidraget til udviklingen henimod "*mindre og bedre målrettet støtte*", som det fremgår af både medlemsstaternes faldende relative støttebeløb (fra 1,2 % af EU's BNP i 1992 til 0,62 % i 2009, eksklusive kriseforanstaltninger) og den voksende andel af støtten, der anvendes til formål af fælles interesse (fra 50 % i midten af 1990'erne til 84 % i 2009)¹⁶. Handlingsplanen for statsstøtte anbefalede også indførelse af en mere økonomisk tilgang baseret på en såkaldt "afvejningstest", dvs. afvejning af støttens negative og positive virkninger, som hovedsagelig skulle anvendes ved indgående vurdering af de former for støtte, der traditionelt set er de mest konkurrenceforvridende.
23. I forbindelse med moderniseringsreformerne fik de nationale konkurrencemyndigheder og domstole beføjelse og pligt til fuldt ud at anvende alle

¹⁴ Især Andreatta/Van Miert-aftalen af juli 1993 om visse offentlige virksomheder i Italien (se IP/93/734 af 8.9.1993) og Monti/Koch-Weser-aftalen af juli 2001 om den tyske statsgarantiordning for offentligretlige kreditinstitutter (se IP/01/1007 af 17.7.2001).

¹⁵ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1-25)

¹⁶ Resultatattavle for statsstøtte – Opdatering efteråret 2010 (KOM(2010) 701)

EU's kartel- og monopolregler direkte på sager, der påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. Dette betød, at de nationale konkurrencemyndigheder blev ligestillet med Kommissionen som håndhævende myndigheder inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN), og at domstolens rolle i den private håndhævelse af kartel- og monopolreglerne blev styrket som følge af dommen i sagen, *Courage mod Crehan*¹⁷, der understregede behovet for et effektivt system, der gjorde det muligt at anlægge erstatningssøgsmål for overtrædelse af kartel- og monopolreglerne som led i den overordnede håndhævelsesstruktur¹⁸. Til grund for denne ændring lå en fornemmelse af, at medlemsstaternes konkurrencekultur efter næsten halvtreds års kartel- og monopolpolitik havde nået et tilstrækkelig højt niveau til, at en betydelig decentralisering af håndhævelsen var berettiget. Den forestående udvidelse, som var den største i EU's historie, gjorde reformprocessen endnu mere presserende.

2001	2001-2003 <i>Revision af høringskonsulentens ansvarsområde og oprettelse af en cheføkonomstilling</i>	2002-2003 <i>Airtours-sagen, Schneider Electric-sagen og Tetra Laval-sagen</i>
<i>Courage mod Crehan</i>		
Domstolen fastslår, at enhver, der har lidt skade som følge af en overtrædelse af EF's konkurrenceregler, skal kunne søge erstatning for denne skade.	Formålet er at fremme objektiviteten og kvaliteten i Kommissionens sagsbehandling og de beslutninger, den træffer.	Domstolen annullerer tre beslutninger, hvor Kommissionen har nedlagt forbud mod fusioner, og indskræper, at Kommissionens beslutninger skal være tilstrækkeligt begrundede og bygge på præcis og overbevisende dokumentation og beviser.

24. Moderniseringen har bidraget betydeligt til at skabe mere lige konkurrencevilkår for virksomheder, der opererer på tværs af grænserne, idet den har gjort det muligt for dem at planlægge deres forretningsstrategier efter ét enkelt sæt regler i stedet for 27¹⁹. ECN har skabt et nært samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, hvilket har forbedret håndhævelsen af EU's kartel- og monopolregler og gjort den mere ensartet. Ved at afskaffe anmeldelsespligten i forbindelse med aftaler, gjorde reformen det muligt for både Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder at koncentrere sig om de overtrædelser, der skader de europæiske forbrugere mest. På grundlag af erfaringerne med moderniseringen af kartel- og monopolreglerne har Kommissionen også søgt at gøre EU's og medlemsstaternes fusionskontrol mere ensartet.
25. Den fortsatte integrering af medlemsstaternes økonomier inden for ensartede konkurrencerammer er blevet afspejlet i Kommissionens bestræbelser på at fremme fælles konkurrenceprincipper på internationalt plan. I en stadig mere globaliseret økonomi er det blevet et væsentligt konkurrencepolitisk mål at sikre lige konkurrencevilkår på verdensplan. Dette fik Kommissionen til fra 1990'erne "*gennem bilaterale aftaler eller multilaterale forhandlinger [at] søge at få EF's vigtigste handelspartnere til at føre en tilsvarende politik*"²⁰. Kommissionen fulgte derfor en dobbeltstrategi, som bestod i at udvikle og styrke de direkte bilaterale

¹⁷ Sag C-453/99, *Courage mod Crehan*, Sml. 2001 I, s. 6297.

¹⁸ Hvidbog om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler (KOM(2008) 165 endelig)

¹⁹ Rapport om anvendelsen af forordning 1/2003 (KOM(2009) 206 endelig)

²⁰ Beretning om konkurrencepolitikken for 1992, s. 15.

forbindelser med de vigtigste handelspartnere og at satse betydeligt på multilaterale organer, såsom OECD eller Det Internationale Konkurrencenetværk (International Competition Network (ICN)).

26. Den første samarbejdsaftale med USA blev allerede indgået i 1991 og lagde grunden til det meget vellykkede samarbejde mellem Kommissionen og USA's konkurrencemyndigheder. Tilsvarende aftaler er indgået med Canada (1999), Japan (2003) og Sydkorea (2009), og de har vist sig nyttige ved behandlingen af internationale kartel- og monopolsager. Disse bilaterale bestræbelser er blevet suppleret på multilateralt plan, især i OECD og ICN, hvor Kommissionen har været aktivt involveret som et af de stiftende medlemmer, og som tjener som vigtige centre for udbredelse af den bedste praksis og fremme af konvergens og samarbejde.

2003	2004	2004
<i>Altmark-sagen</i>	<i>Rådets forordning 1/2003 ("Moderniseringsforordningen")</i>	<i>Microsoft-sagen</i>
Domstolens slår fast, at forpligtelser til offentlig tjeneste kun falder uden for statsstøttereglenes rammer, hvis den virksomhed, som har fået overdraget SGEI-opgaven, er en effektiv virksomhed. Det har styrket Kommissionens kontrolbeføjelser på dette område.	Anmeldelsessystemet for potentielt konkurrenceskadelig aftaler erstattes af et system, hvor virksomhederne selv skal vurdere deres aftaler. Dermed skabes der nye rammer for samarbejdet mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen.	Microsoft havde misbrudt sin markedsstyrke ved med fuldt overlæg at begrænse interoperabiliteten mellem Windows PC'er og arbejdsgruppeservere, der ikke er baseret på Windows, og ved at koble sin Windows Media Player sammen med sit dominerende Windows-styresystem. Som et stærkt signal om sin vilje til at håndhæve sine beslutninger pålægger Kommissionen Microsoft yderligere bøder for manglende samarbejdsvilje.

27. Den internationale dimensions betydning anerkendes i stadig stigende grad, og det er senest sket i den rapport, som tidligere konkurrencekommissær Mario Monti har udarbejdet om "*En ny strategi for det indre marked*"²¹. Denne rapport opregner ganske vist en række væsentlige udfordringer, som direkte vedrører konkurrencepolitikens betydning for det indre marked, og som består i at gøre anvendelsen af kartel- og monopolreglerne mere ensartet på tværs af medlemsstaterne og at øge samordningen mellem Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder, især når det gælder vurderingen af fusioner og i forbindelse med bødepolitikken, men den understreger også behovet for mere ensartede konkurrencepolitiske principper på internationalt plan, især når det drejer sig om EU's handelspartnere blandt de største vækstlande. Kommissionen har således for nylig udvidet sit bilaterale samarbejde med konkurrencemyndighederne i vækstlande, som f.eks. Kina, Indien og Brasilien. Udvikling af en effektiv konkurrencepolitik og konkurrencekultur er en stor og tidkrævende udfordring, hvilket EU's egne erfaringer viser. Samtidig er konkurrencemyndighederne og konkurrencelovgivningen kommet til at indgå i den generelle økonomiske forvaltning, som det fremgår af de seneste tiårs eksponentielle vækst i antallet af konkurrencemyndigheder, der deltager i ICN (for øjeblikket over 100 konkurrencemyndigheder).

²¹ Professor M. Montis rapport til Europa-Kommissionens formand, "En ny strategi for det indre marked", af 9.5.2010

Konkurrencepolitikken som redskab til støtte for konkurrenceevnen i overensstemmelse med Europa 2020-strategien

28. Det fremgår klart af de første årsberetninger, at konkurrencepolitikens bidrag og støtte til andre politiske målsætninger er nået langt videre end til blot at være et kriseinstrument. Efterhånden som EU trods skarp international konkurrence kommer ud af den aktuelle krise, bliver en af konkurrencepolitikens største udfordringer i de kommende år at støtte Europa 2020-strategien for intelligent, inklusiv og bæredygtig vækst så effektivt som muligt.
29. Konkurrencepolitikken er velegnet til at yde et sådant bidrag, da den spiller en afgørende rolle for at få markederne til at fungere bedre gennem effektiv ressourceallokering og øget produktivitet og innovation. Den understøtter derfor EU-økonomiens konkurrenceevne, hvilket er vigtigere end nogen sinde for at bevare den økonomiske og finansielle stabilitet. Konkurrencepolitikken og konkurrencefremmende reformer skal således indgå som en integrerende del af den økonomiske forvaltning.
30. Konkurrencereglerne tager også hensyn til, at det er nødvendigt at sætte medlemsstaterne i stand til at fremme EU's bestræbelser på at opnå økonomisk, social og territorial samhørighed. Retningslinjerne for regionalstøtte letter gennemførelsen af EU's territoriale samhørighed ved at fremme de dårligere stillede regioners udvikling. De forskellige statsstøtteregler giver også mulighed for uddannelsesstøtte og fremme af dårligt stillede og handicappede arbejdstagers adgang til beskæftigelse.

2009

Intel-sagen

Intel havde i mange år med fuldt overlæg holdt konkurrenterne ude fra markedet for chips til skade for millioner af europæiske forbrugere, der fik indskrænket deres valgmuligheder og måtte leve med kunstigt høje priser (Kommissionens beslutning i sagen er appelleret).

2008-2010

Midlertidige statsstøtteforanstaltninger

Kommissionen ændrer midlertidigt reglerne for statsstøtte til finanssektoren og realøkonomien for at åbne mulighed for øget statsstøtte til pengeinstitutter og derigennem dæmpe krisens virkninger for realøkonomien. Dette er et tydeligt eksempel på en smidig anvendelse af statsstøttereglerne og på den rolle, de kan spille for samordning af medlemsstaternes indsats og beskyttelse af det indre marked.

31. Konkurrencepolitikken har også udviklet sig til at inddrage EU's langsigtede målsætninger på andre væsentlige områder, nemlig miljøbeskyttelse og fremme af bæredygtig vækst. Både gennem håndhævelsen af kartel- og monopolreglerne inden for energisektoren, der fremmer likviditeten og forsyningssikkerheden inden for det indre marked, og gennem vedtagelsen af retningslinjerne for statsstøtte på miljøområdet, der gør det lettere at korrigere markedssvigt på dette område, har Kommissionen sikret, at konkurrencepolitikken støtter overgangen til en mere bæredygtig økonomi.

Konklusion: Konkurrencepolitikens fleksibilitet og tilpasningsevne

32. EU gennemgår for øjeblikket en periode med hurtige og dramatiske forandringer. Nogle udfordringer og problemer kan forudses med rimelig sikkerhed – afhjælpning af krisen, global konkurrence og bæredygtig udvikling, for blot at nævne de vigtigste. Men EU vil uden tvivl komme til at stå over for andre udfordringer, som endnu ikke

kan forudses. Ikke desto mindre er det klart, at konkurrencepolitikken, så længe den har eksisteret, har været i stand til at tilpasse sig en betydelig udvikling af sine vilkår på baggrund af de stabile rammer, som traktaterne har skabt. Konkurrencepolitikken vil fortsat være et af EU's vigtigste aktiver på grund af sin fleksibilitet og tilpasningsevne.

1. INSTRUMENTER

1.1. Opfølgning af gennemførelsen af de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte til afhjælpning af krisen

1.1.1. Kriserelateret støtte til finanssektoren

33. Siden den globale finanskrisen brød ud i efteråret 2008, har Kommissionen udarbejdet udførlige retningslinjer for, hvilke kriterier der skal være opfyldt, for at midlertidig kriserelateret støtte til pengeinstitutter er forenelig med artikel 107, stk. 3, litra b), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUF-traktaten), og det gælder både støtte i form af statsgarantier²², rekapitalisering²³, overtagelse af værdiforringede aktiver²⁴ og de nødvendige omstrukturingsforanstaltninger til fordel for nødlivende banker²⁵. Gennem anvendelsen af statsstøttereglerne sikrede Kommissionen, at konkurrencefordrejningerne inden for det indre marked blev begrænset til et minimum på trods af de betydelige statsstøttebeløb, og at de støttemodtagende banker blev omstruktureret i de tilfælde, hvor det var nødvendigt.
34. Fra 1. oktober 2008 til 1. oktober 2010 traf Kommissionen mere end 200 beslutninger om statsstøtte til finanssektoren med det formål at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i medlemsstaternes økonomi. Over 40 ordninger blev godkendt, ændret eller forlænget, og der blev truffet individuelle beslutninger om mere end 40 pengeinstitutter. I 2009 udgjorde de nominelle støttebeløb, som medlemsstaterne havde udbetalt til finanssektoren, 1 107 mia. EUR (9,3 % af EU's BNP), mens tallet for 2008 var 1 236 mia. EUR²⁶.
35. Muligheden for statsgarantier viste sig under hele krisen at være et effektivt redskab til at forbedre bankernes adgang til kapital og til at genskabe tilliden på markedet. Anvendelsen af rekapitaliseringsordninger blev begrænset i 2010, men der blev i visse tilfælde udbetalt *ad hoc*-støtte. Der skete dog en nedgang i anvendelsen af statskapitalindsud i 2010 i forhold til 2009. Desuden var banker, som i 2009 og 2010 nød godt af støtteforanstaltninger i form af statens overtagelse af værdiforringede aktiver eller kapitaltilførsel, forpligtede til at foretage en omstrukturering.

²² Meddelelse om statsstøttereglernes anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskrisen (EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8).

²³ Meddelelse om rekapitalisering af pengeinstitutter under den aktuelle finanskrisen: Støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger (EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2)

²⁴ Meddelelse om behandlingen af værdiforringede aktiver i Fællesskabets banksektor (EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1).

²⁵ Meddelelse om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren under den nuværende krise og vurdering af omstrukturingsforanstaltninger på grundlag af statsstøttereglerne (EUT C 195 af 19.8.2009, s. 9)

²⁶ Resultattavlen for statsstøtte – Opdatering efteråret 2010 (KOM(2010) 701)

36. Omstruktureringen af en række europæiske banker var en af de største udfordringer i 2010 og fulgte tre hovedprincipper: (i) genetablering af rentabiliteten på lang sigt uden statsstøtte på grundlag af en effektiv omstruktureringsplan, (ii) byrdefordeling mellem banken/dens aktionærer og staten og (iii) begrænsning af konkurrencefordrejninger, normalt gennem strukturforanstaltninger (frasalg) og adfærdsmæssige foranstaltninger (overtagelsesforbud eller begrænsning af aggressiv kommerciel adfærd). I 2010 godkendte Kommissionen omstrukturering eller likvidation af 14 banker. De vigtigste sager vedrørte Aegon, Dexia, Ethias, Parex og Sparkasse Köln/Bonn²⁷. De blev alle godkendt af Kommissionen og omfattede bindende adfærds- og strukturforanstaltninger. Kommissionen traf en negativ afgørelse i sagen om Banco Privado Português, og banken er nu under afvikling²⁸.
37. Som følge af de offentlige myndigheders indgreb blev bankernes alvorlige mangel på kapital, der opstod i efteråret 2008, afhjulpet forholdsvis hurtigt. Den statsgældskrise, der satte ind i første halvår 2010 viste dog klart, at der på trods af en vis bedring i forhold til det rekordhøje niveau sidst i 2008, stadig var et sådant stressniveau på de finansielle markeder, at der var behov for målrettet kriserelateret støtte efter 2010. Den 1. december 2010 forlængede Kommissionen reglerne om kriserelaterede foranstaltninger for finanssektoren indtil udgangen af 2011²⁹. I betragtning af, at bankerne påviseligt havde færre vanskeligheder med at skaffe kapital på markederne, indførte Kommissionen fra 1. januar 2011 et krav om, at der, hver gang der blev foretaget en rekapitalisering eller overtagelse af værdiforringede aktiver, skulle fremlægges en omstruktureringsplan for den pågældende bank, uanset om den blev anset for at være fundamentalt sund eller nødlidende.

1.1.2. *Gennemførelse af de midlertidige rammebestemmelser for realøkonomien*

38. I 2008 vedtog Kommissionen midlertidige rammebestemmelser³⁰ med det formål at lette virksomhedernes adgang til kapital under krisen. I perioden fra indførelsen af rammebestemmelserne og indtil den 1. oktober 2010 godkendte Kommissionen 73 forordninger og fire ad hoc-foranstaltninger. Der blev i 2009 godkendt støtte på 82,5 mia. EUR (0,7 % af EU's BNP).
39. De vigtigste foranstaltninger, der blev anvendt, var forenelige og begrænsede støttebeløb samt statsstøttede garantier og lån. Lempelsen af betingelserne for ekstraordinær godkendelse af offentlig eksportkreditforsikring i EU bidrog til at opretholde handelen. Tilpasningen af risikokapitalreglerne blev også opfattet positivt som et vigtigt signal til private investorer. Statsstøttede lån til fremstilling af grønne produkter blev anvendt af et mindre antal medlemsstater og blev anmeldt af fem af dem³¹.

²⁷ Sag N372/2009 *Rentabilitetsplan for Aegon*, C9/2009 *Omstrukturering af Dexia*, N256/2009 *Omstruktureringsstøtte til Ethias*, C26/2009 *Omstruktureringsstøtte til Parex* og C32/29 *Omstrukturering af Sparkasse Köln/Bonn*

²⁸ Sag C33/2009 *Omstrukturering af BPP*

²⁹ Meddelelse om anvendelse fra den 1. januar 2011 af statsstøtteregler på støtteforanstaltninger til fordel for banker i forbindelse med finanskrisen (EUT C 329 af 7.12.2010, s. 7)

³⁰ Midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (konsolideret udgave) (EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1)

³¹ Frankrig, Tyskland, Italien, Spanien og Det Forenede Kongerige

40. I betragtning af det skrøbelige opsving mente Kommissionen, at det var for tidligt at lade de midlertidige rammebestemmelser udløbe ved udgangen af 2010. En gradvis afvikling blev anset for at være det mest velegnede i den aktuelle markedssituation. Kommissionen godkendte den 1. december 2010 en forlængelse af de midlertidige rammebestemmelser³² indtil udgangen af 2011 med fokus på SMV og et begrænset antal foranstaltninger. De foranstaltninger, der skal rette op på de markedssvigt, som stadig gør sig gældende, især de resterende problemer med SMV's adgang til finansiering, blev opretholdt, men undergivet strengere betingelser af hensyn til den gradvise overgang til de normale statsstøttere regler.

1.1.3. Konkurrencepolitikens bidrag til de økonomiske tilpasningsprogrammer i Grækenland og Irland

41. I 2010 befandt Grækenland sig i en vanskelig økonomisk situation. For at støtte den græske regerings bestræbelser på at genoprette økonomien stillede Kommissionen, Den Europæiske Centralbank (ECB) og Den Internationale Valutafond (IMF) den 2. maj 2010 sikkerhed for et treårigt økonomisk tilpasningsprogram³³, som blev finansieret af medlemmerne af eurozonen ved bilaterale lån på i alt 80 mia. EUR og støttet af IMF gennem et stand-by arrangement på ca. 30 mia. EUR. De græske myndigheder indvilligede i at gennemføre et flerårigt program for finanspolitisk konsolidering og strukturreformer for at gøre den græske økonomi bæredygtig, genskabe tilliden på statsgældsmarkederne og sikre eurozonens stabilitet. For at styrke det græske finansielle system godkendte Kommissionen udstedelse af yderligere statsgarantier³⁴, og der blev oprettet en fond for finansiell stabilitet, som skulle yde bankerne kapital³⁵, ligesom der blev fremlagt omstruktureringsplaner for seks af de rekapitaliserede banker i overensstemmelse med EU's statsstøttere regler. Endvidere omfattede strukturreformerne i det økonomiske tilpasningsprogram en konkurrencerelateret del. Grækenland samarbejdede således med Kommissionen om sin nye investeringslov, om reformer af de græske konkurrencemyndigheder og om liberalisering af regulerede erhverv.
42. Hvad Irland angår, blev situationen meget anspændt for både banker og statsgælden i årets sidste kvartal. Kombinationen af en alvorlig økonomisk krise og en alt for stor banksektor, som led enorme tab, lagde et stort pres på den irske statsgæld. Den 28. november 2010 blev der aftalt et program mellem Kommissionen, Den Europæiske Centralbank (ECB), Den Internationale Valutafond (IMF) og de irske myndigheder³⁶. Programmet vedrører et lån på 85 mia. EUR til Irland, hvoraf 35 mia. EUR skal anvendes til at genskabe bankernes levedygtighed. Som led i programmet afvikles to indenlandske banker (Anglo Irish Bank & INBS), mens andre tilføres kapital og omstruktureres i overensstemmelse med EU's statsstøttere regler. Hvad angår konkurrencerelaterede strukturreformer, vil der blive

³² Midlertidige EU-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 6 af 11.1.2011, s. 5)

³³ The Economic Adjustment Programme for Greece, European Economy, Occasional Papers 61, May 2010

³⁴ Sag N260/2010, *Tredje forlængelse af støtteordningen for de græske banker* (EUT C 238 af 3.9.2010, s. 3)

³⁵ Sag N328/2010 *Rekapitalisering af kreditinstitutter i Grækenland i henhold til fonden for finansiell stabilitet* (EUT C 316, 20.11.2010, s. 7)

³⁶ MEMO/10/624

truffet en række politiske foranstaltninger for at fremme konkurrencen på produkt- og energimarkederne og inden for andre netværksindustrier. Dette omfatter lovændringer for at fjerne handels- og konkurrencebegrænsninger inden for beskyttede sektorer, foranstaltninger, der skal rette op på det forhold, at visse sektorer for øjeblikket ikke er omfattet af landets konkurrencelovgivning, og foranstaltninger, der i højere grad skal afholde virksomhederne fra at udøve konkurrenceskadelig adfærd.

1.2. Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne

1.2.1. Udformningen af reglerne: Revision af gruppefritagelsesforordningerne

Gruppefritagelsesforordningen for vertikale aftaler

43. Den 20. april 2010 vedtog Kommissionen en ændret gruppefritagelsesforordning³⁷ og ændrede retningslinjer³⁸ for vertikale aftaler, dvs. aftaler mellem udbydere og aftagere, der opererer i forskellige led i produktions- og distributionskæden, om levering og distribution af produkter og tjenester.
44. Det er fortsat grundprincippet i de ændrede regler, at virksomheder med begrænset markedsstyrke frit kan bestemme, hvordan deres produkter skal distribueres, forudsat at deres aftaler ikke indeholder bestemmelser om prisfastsættelse eller andre alvorlige (hardcore) begrænsninger. Reglerne blev dog ændret af hensyn til både købernes og sælgernes potentielle markedsstyrke, så alle aftaleparter skal have en markedsandel på under 30 % for at kunne være omfattet af gruppefritagelsen.
45. Forordningen og de tilknyttede retningslinjer tager også hensyn til den hastige udvikling i internettet, der er blevet et vigtigt middel til onlinesalg og grænseoverskridende handel, hvilket øger forbrugernes valgmuligheder og priskonkurrencen. De nye reglers større klarhed og forudsigelighed giver distributørerne et åbenlyst incitament til at udvikle onlineaktiviteter, som giver dem mulighed for at kontakte og tiltrække kunder fra hele EU, og sikrer dermed fuld gennemførelse af det digitale indre marked.

Gruppefritagelsesforordninger for horisontale samarbejdsaftaler

46. Den 14. december 2010 vedtog Kommissionen nye regler og retningslinjer for vurderingen af horisontale samarbejdsaftaler, dvs. aftaler, mellem virksomheder, der opererer i samme led i forsyningskæden, såsom aftaler om samarbejde om forskning og udvikling, produktion, indkøb, afsætning, standardisering og informationsudveksling. De nye regler består af to gruppefritagelsesforordninger for henholdsvis forsknings- og udviklingsaftaler og specialiseringsaftaler og aftaler om fælles produktion³⁹ samt tilknyttede horisontale retningslinjer⁴⁰.

³⁷ Kommissionens forordning (EU) nr. 330/2010 af 20. april 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis (EUT L 102 af 23.4.2010, s. 1-7)

³⁸ Kommissionens meddelelse – Retningslinjer for vertikale begrænsninger (EUT C 130 af 19.5.2010, s. 1-46)

³⁹ Kommissionens forordning (EU) nr. 1217/2010 af 14. december 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af forsknings- og

47. Det princip, der ligger til grund for Kommissionens nye regler, er at virksomhederne frit skal kunne samarbejde, samtidig med at konkurrencen beskyttes mod samarbejde, der strider mod EUF-traktatens artikel 101, f.eks. fordi det skader forbrugerne. Kommissionens indstilling til samarbejde mellem konkurrenter har ikke ændret sig grundlæggende, siden de tidligere regler blev indført i 2000. Ikke desto mindre er de nye regler for horisontale samarbejdsaftaler langt mere detaljerede, mere brugervenlige og klarere end de tidligere. To af reformens vigtigste elementer er indføjelser af et nyt kapitel om informationsudveksling og en væsentlig revision af kapitlet om standardiseringsaftaler. Sidstnævnte afklarer især de vigtigste betingelser for at sikre konkurrence inden for standardiseringsprocesser og bidrager til etablering af et mere effektivt standardssystem for Europa, som fastsat i flagskibsinitiativet "En integreret industripolitik for en globaliseret verden" i Europa 2020-strategien⁴¹.

Gruppefritagelsesforordninger for forskellige sektorer

48. Den nye gruppefritagelsesforordning på forsikringsområdet⁴² blev vedtaget den 24. marts 2010. Den 27. maj vedtog Kommissionen de nye konkurrenceregler for aftaler mellem fabrikanten af motorkøretøjer og deres autoriserede forhandlere, reparationsværksteder og reservedelsforhandlere⁴³. De nye regler tilpasser i vid udstrækning konkurrencepolitikken på bilmarkedet efter de generelle regler, der gælder for andre sektorer.

1.2.2. Privat håndhævelse af EU's kartel- og monopolregler

49. Privat håndhævelse af EU's kartelregler er et væsentligt supplement til Kommissionens og de nationale konkurrencemyndigheders strenge offentlige håndhævelse. I hvidbogen fra 2008 om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler⁴⁴ foreslog Kommissionen en række foranstaltninger, såsom kollektive søgsmål og kvantificering af skadeserstatningen, for at forbedre forbrugernes og virksomhedernes muligheder for at opnå kompensation for skade, som overtrædelser af kartelreglerne har påført dem.
50. Kommissionens forslag om kollektive søgsmål udløste en bred offentlig debat, som strækker sig langt videre end kartelområdet og fokuserer på den rolle, som kollektive søgsmål spiller i tilfælde, hvor en enkelt overtrædelse af EU-reglerne skader store grupper af skadelidte. Kommissionen besluttede at tilrettelægge en offentlig høring,

udviklingsaftaler (EUT L 335 af 18.12.2010, s. 36) og Kommissionens forordning (EU) nr. 1218/2010 af 14. december 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler (EUT L 335 af 18.12.2010, s. 43)

⁴⁰ Retningslinjer for anvendelsen af artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på horisontale samarbejdsaftaler (EUT C 11 af 14.1.2011, s. 1)

⁴¹ En integreret industripolitik for en globaliseret verden - Fokus på konkurrenceevne og bæredygtighed (KOM(2010) 614)

⁴² Kommissionens forordning (EU) nr. 267/2010 af 24. marts 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis på forsikringsområdet (EUT L 83 af 30.3.2010, s. 1)

⁴³ Kommissionens forordning (EU) nr. 461/2010 af 27. maj 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen (EUT L 129 af 28.5.2010, s. 52)

⁴⁴ Hvidbog om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler (KOM(2008) 165 endelig)

som skulle bidrage til at fastlægge et sæt fælles principper for eventuelle fremtidige forslag om retsregler for kollektive søgsmål. Det er planen, at der skal vedtages en meddelelse om sådanne principper i 2011.

1.2.3. *Anvendelse af EUF-traktatens artikel 101: Karteller*

51. I 2010 satte Kommissionen fortsat fokus på kartelbekæmpelsen og vedtog syv kartelafgørelser⁴⁵, hvorved den pålagde 70 virksomheder bøder på i alt 3 mia. EUR.
52. Kommissionen koncentrerede sig om at gøre processen mere effektiv gennem anvendelse af forligsproceduren. I 2010 vedtog Kommissionen sine to første forligsafgørelser: en fuldstændig forligsafgørelse i DRAMs-sagen og en hybrid forligsafgørelse i sagen om fosfater til dyrefoder. DRAMs-sagen udgjorde en milepæl i EU's kartelpraksis, fordi forliget omfattede alle ti involverede virksomheder, og afgørelsen ikke blev appelleret.
53. På baggrund af den økonomiske krise førte de syv kartelafgørelser, der blev truffet i 2010, til 32 ansøgninger om bødenedsættelse på grund af "manglende betalingsevne"⁴⁶, og de ni ansøgninger blev godkendt efter en indgående analyse af ansøgernes finansielle situation.

1.2.4. *Anvendelse af EUF-traktatens artikel 101: Andre aftaler og samordnet praksis*

54. I 2010 afsluttede Kommissionen en større kartelsag i henhold til EUF-traktatens artikel 101 inden for luftfartssektoren ved at gøre tilsagn fra British Airways, American Airlines og Iberia retligt bindende⁴⁷. Denne afgørelse vil medføre betydelige fordele for de europæiske forbrugere, fordi den sikrer, at der opretholdes en tilstrækkelig konkurrence på de transatlantiske ruter, især på ruter fra London.
55. Inden for sektoren for finansielle tjenester gjorde Kommissionen de tilsagn bindende, som Visa havde afgivet med hensyn til multilaterale interbankgebyrer (MIF) for transaktioner foretaget med forbrugerkort med direkte debitering i grænseoverskridende transaktioner i EØS og indenlandske transaktioner i ni EØS-lande⁴⁸, og bragte dem herved i overensstemmelse med MasterCard's ensidige tilsagn af 1. april 2009⁴⁹ og den såkaldte "merchant-indifference methodology".
56. Kommissionen vedtog også sin første kartelafgørelse på markedet for sundhedstjenester. Den pålagde den franske apotekerforening (ONP)⁵⁰ en bøde på 5 mio. EUR for dens adfærd på det franske marked for kliniske laboratorieanalyser.

⁴⁵ Sag COMP/38511 *DRAMs*, COMP/39092 *Badeværelsesudstyr og -inventar*, COMP/38344 *Forspændingsstål*, COMP/38866 *Fosfater til dyrefoder*, COMP/36212 *Karbonfrit papir* (ny vedtagelse for Bolloré), COMP/39258 *Luftfragt* og COMP/39309 *LCD*

⁴⁶ Se punkt 35 i retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a) i forordning nr. 1/2003 (EUT C 210 af 1.9.2006, s. 2-5)

⁴⁷ Sag COMP/39596 *BA/AA/IB*. Se IP/10/936 og MEMO/10/330 af 14.7.2010.

⁴⁸ Sag COMP/39398, *Visa MIF*. Se IP/10/1684 af 8.12.2010.

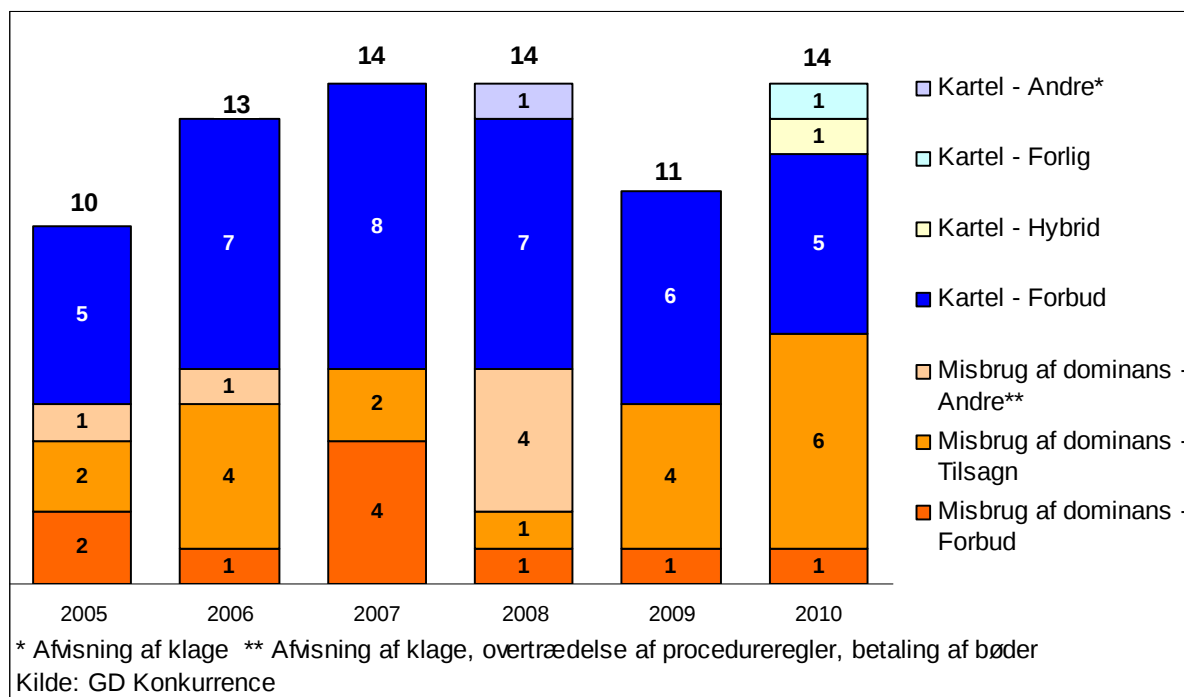
⁴⁹ Sag COMP/34579, *MasterCard*. Se IP/09/515 af 1.4.2009.

⁵⁰ Sag COMP/39510, *ONP*. Se IP/10/1683 af 8.12.2010.

1.2.5. Anvendelse af EUF-traktatens artikel 102: Misbrug af dominerende stilling

57. Kommissionen fortsatte sin håndhævelse af EUF-traktatens artikel 102, navnlig inden for energisektoren, hvor den traf fire afgørelser, og i IKT-sektoren, hvor den indledte procedure i flere sager.
58. Inden for energisektoren blev Kommissionens sektorundersøgelse fra 2007 fulgt op med vedtagelse af fire vigtige kartelafgørelser, hvorved virksomhedernes tilsagn om at bringe en potentiel overtrædelse til ophør, blev gjort bindende. De vedrører etablerede virksomheder i Frankrig, Sverige, Tyskland og Italien, som hindrede adgang til energimarkederne på forskellige måder, som f.eks. ved langfristede kontrakter med videresalgsbegrænsninger eller begrænsning af tilgængelig transport- eller eksportkapacitet i energinettene⁵¹.
59. På IKT-markederne indledte Kommissionen proceduren over for IBM for potentiel misbrug af dens dominerende stilling på markedet for mainframe computere, og over for Google Inc for potentiel misbrug af dens dominerende stilling inden for onlinesøgning, onlinereklamer og onlinereklameformidling. Kommissionen iværksatte to indledende undersøgelser af Apple's forretningspraksis vedrørende iPhone. Begge undersøgelser blev indstillet, efter at Apple havde foreslået at ændre sin praksis⁵².

Antal afgørelser i kartel- og monopolsager pr. år og pr. type, 2005-2010

⁵¹ Se afsnit 2.2. nedenfor.

⁵² Se afsnit 2.4. nedenfor.

1.3. Fusionskontrol

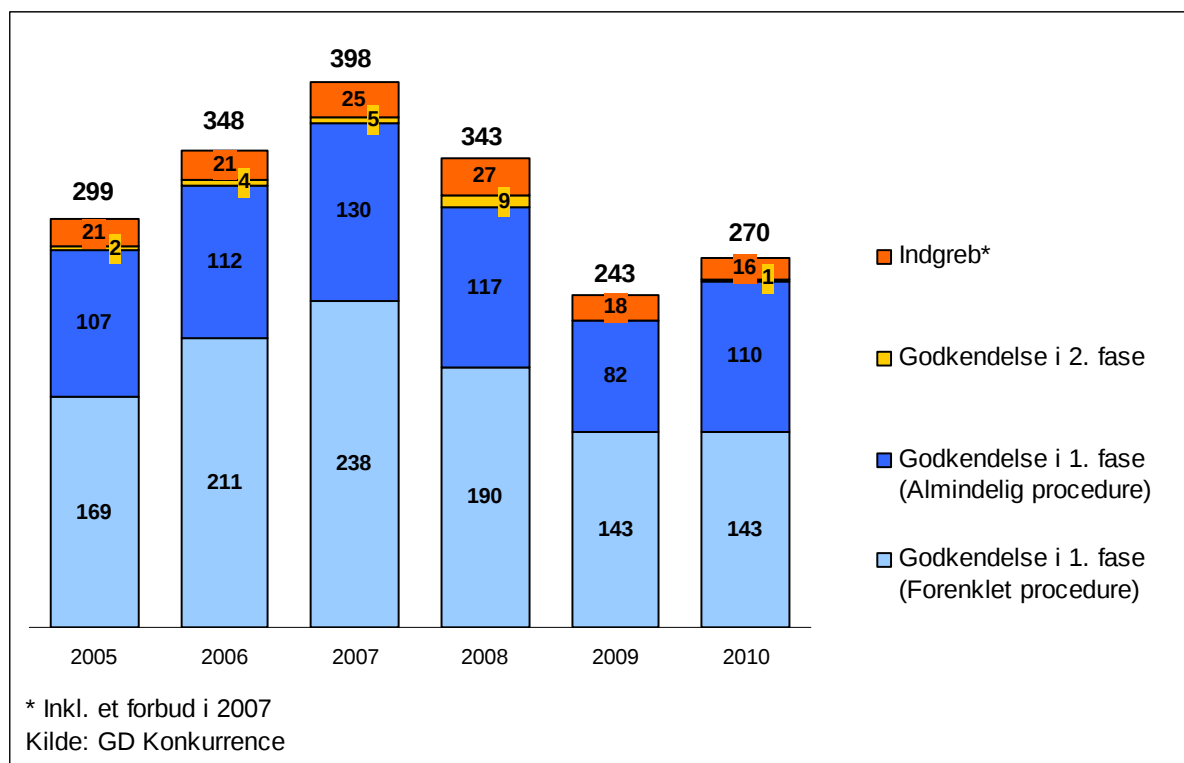
60. I 2010 blev der kun anmeldt et beskedent antal fusioner på grund af den økonomiske krise. I alt blev der anmeldt 274 transaktioner til Kommissionen, og der blev truffet 16 betingede afgørelser, men ingen afgørelser om forbud. Langt de fleste fusioner blev godkendt uden betingelser både efter den normale og den forenklede procedure, der tegnede sig for 55 % af anmeldelserne.
61. Kommissionen traf tre afgørelser i 2010 efter en indgående fase to-analyse af fusionerne Oracle / Sun Microsystems⁵³ (se afsnit 2.4. nedenfor), Monsanto / Syngenta⁵⁴ og Unilever / Sara Lee Body⁵⁵.
62. Den 17. november 2010 godkendte Kommissionen på grundlag af en indgående undersøgelse, at Syngenta i Schweiz erhvervede den amerikanske virksomhed Monsantos globale virksomhed vedrørende solsikkefrø på betingelse af, at Monsanto's solsikkehybrider, som afsættes eller officielt afprøves i Spanien og Ungarn, og de forældrelinjer, der anvendes til udvikling af disse hybrider, eller som for øjeblikket er under udvikling med henblik på afsætning i Spanien og Ungarn, blev afhændet.
63. Samme dag godkendte Kommissionen også på visse betingelser den britisk/nederlandske forbrugsvarevirksomhed Unilevers overtagelse af den amerikanske virksomhed Sara Lee Corp's aktiviteter inden for produkter til personlig pleje. Kommissionens indgående undersøgelse havde vist, at fusionen ville give Unilever en meget stærk førende stilling på en række markeder for deodoranter gennem koncentration af parternes mærker, især Sanex, Dove og Rexona, som for øjeblikket konkurrerer indbyrdes. For at løse disse problemer tilbød fusionsparterne at afhænde Sara Lee's Sanex-mærke og den dertil knyttede virksomhed i Europa.

⁵³ Sag COMP/M.5529, *Oracle / Sun Microsystems* (EUT C 91 af 9.4.2010, s. 7)

⁵⁴ Sag COMP/M.5675, *Syngenta / Monsanto's virksomhed vedrørende solsikkefrø*. Se IP/10/1515 af 17.11.2010.

⁵⁵ Sag COMP/M.5658, *Unilever / Sara Lee Bodycare*. Se IP/10/1514 af 17.11.2010.

Antal endelige afgørelser i fusionssager pr. år og pr. type, 2005-2010

1.4. Statsstøttekontrol

64. Størstedelen af den støtte, der blev godkendt i 2010, vedrørte horisontale mål af fælles europæisk interesse, såsom bevarelse af kulturen og kulturarven, regional samhørighed, miljøbeskyttelse, forskning, udvikling og innovation og kompensation for skade som følge af naturkatastrofer, for ikke at tale om støtten i forbindelse med den økonomiske og finansielle krise. Medlemsstaterne gjorde udstrakt brug af mulighederne i den generelle gruppefritagelsesforordning⁵⁶, hvorved foranstaltninger, der opfylder dens kriterier, kan gennemføres uden forudgående anmeldelse til Kommissionen. I 2010 blev Kommissionen underrettet om medlemsstaternes indførelse af 414 nye foranstaltninger af denne art.
65. Med hensyn til godkendte støttebeløb opstilles tallene med et års forsinkelse i den halvårslige resultattavle for statsstøtte. Den samlede støtte uden kriseforanstaltningerne androg i 2009 0,62 % af BNP eller 73,2 mia. EUR, dvs. en smule mere end i 2008 (0,58 % af BNP). I gennemsnit blev 84 % af støtten til industri og tjenesteydelser ydet til horisontale mål af fælles interesse⁵⁷.
66. 2010 var det første hele år, hvor forenklingspakken blev anvendt. Denne pakke omfatter en kodeks for bedste praksis⁵⁸ og en meddelelse om en forenklet

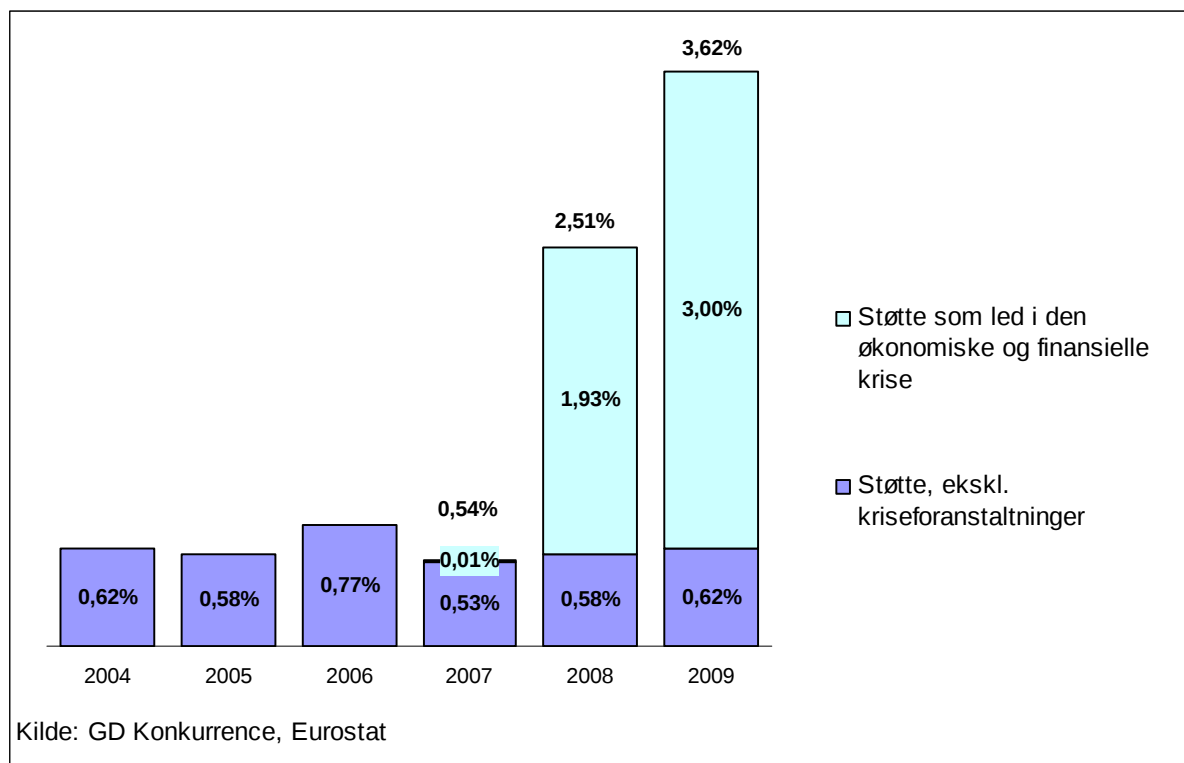
⁵⁶ Kommissionens forordning (EF) nr. 800/2008 af 6. august 2008 om visse former for støttes forenelighed med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 87 og 88 (Generel gruppefritagelsesforordning) (EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3)

⁵⁷ Resultattavle for statsstøtte – Opdatering, efteråret 2010 (KOM(2010) 701)

⁵⁸ Kodeks for god praksis ved behandling af statsstøttesager (EUT C 136 af 16.6.2009, s. 13-20)

procedure⁵⁹, som begge tager sigte på at forbedre statsstøtteprocedurernes effektivitet, gennemsigtighed og forudsigelighed. De første resultater af kodeksen for bedste praksis var opmuntrende, især når det gælder behandlingen af klager, idet et stigende antal klager blev underrettet om deres klagers status.

Udviklingen i medlemsstaternes statsstøtte i % af BNP i EU, 2004-2009⁶⁰

1.4.1. Horisontal statsstøtte

Regionalstøtte

67. I overensstemmelse med retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013⁶¹ gennemførte Kommissionen en revision af statsstøttestatus og støtteloft for "statistisk virkning"-regioner, som midlertidigt havde status som støtteberettigede områder i henhold til artikel 107, stk. 3, litra a), indtil udgangen af 2010. Kommissionen godkendte også ændringer i tre medlemsstaters (Frankrigs, Irlands og Italiens) nationale regionalstøttekort med hensyn til visse regionalstøtteberettigede områder i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c).

⁵⁹ Meddelelse fra Kommissionen om en forenklet procedure for behandling af visse former for statsstøtte (EUT C 136 af 16.6.2009, s. 3-12)

⁶⁰ Den samlede støtte omfatter støtte til fremstillingsvirksomhed, tjenesteydelser, kul, landbrug, fiskeri og en del af transportsektoren, men da der ikke foreligger sammenlignelige data omfatter den ikke støtte til jernbaner og til kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Støttebeløbene henviser til støtteelementet (eller bruttosubventionsækvivalenten i forbindelse med garantier eller lån) i en statsstøtteforanstaltning i modsætning til tallene i punkt 35, der angiver de støttebeløb, som medlemsstaterne har anvendt. Se Resultattavle for statsstøtte – Opdatering, efteråret 2010 (KOM(2010) 701) med hensyn til udviklingen i medlemsstaternes samlede statsstøtte.

⁶¹ Retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 (EUT C 54 af 4.3.2006, s. 13-44)

68. I 2010 godkendte Kommissionen regionalstøtte til seks store investeringsprojekter. Fire af disse projekter vedrører solcelleindustrien, nemlig tre i Tyskland og et i Spanien⁶², mens de øvrige investeringsprojekter vedrører den mekaniske industri i Tyskland og Italien⁶³. Desuden godkendte Kommissionen fem ad hoc støtteforanstaltninger til fordel for individuelle virksomheder til investeringer i områder under regionalstøttekortene for 2007-2013 samt ti regionalstøtteordninger, hvoraf de fem vedrørte EU's yderregioner. I 2010 indstillede Kommissionen tre formelle undersøgelser med en positiv⁶⁴ og to negative afgørelser vedrørende ulovlig SMV-bonus til Sovello AG⁶⁵ og en statsstøtteforanstaltning til fordel for Fri-el Acerra⁶⁶, som var uforenelig, fordi der ikke var nogen tilskyndelsesvirkning, og bidraget til regionaludviklingen var utilstrækkeligt.

Støtte til miljøbeskyttelse

69. Kommissionen godkendte en række foranstaltninger til støtte for energibesparelser og produktion af vedvarende energi i henhold til retningslinjerne for støtte til miljøbeskyttelse⁶⁷. Et stigende antal anmeldelser i denne forbindelse vedrørte en forholdsvis stor individuel støtte (investeringsstøtte på over 7,5 mio. EUR pr. virksomhed) og blev underlagt en detaljeret økonomisk vurdering som led i den mere økonomiske tilgang til statsstøtteanalysen. De godkendte ordninger vedrørte fortrinsvis støtte til vedvarende energi og CO₂-opsamling og -lagring.

Forskning og udvikling og innovation

70. Innovation er et centralt element i Europa 2020-strategien, og flagskibsinitiativet vedrørende innovation i EU⁶⁸ skitserer behovet for at forbedre finansieringen af innovation i Europa for at fremme resultaterne deraf. Fællesskabets rammebestemmelser for forskning og udvikling og innovation⁶⁹ støtter denne målsætning ved at gøre det lettere for medlemsstaterne at målrette statsstøtten mod de relevante markedssvigt. I 2010 godkendte Kommissionen tolv støtteordninger med et samlet budget på over 5 mia. EUR på grundlag af disse rammebestemmelser og besluttede at indlede en formel undersøgelsesprocedure i en endnu en sag, som senere blev trukket tilbage. Af disse foranstaltninger var de fem rene F&U-støtteordninger, fire var innovationsorienterede ordninger og fire var blandede. Efter en indgående økonomisk vurdering besluttede Kommissionen desuden ikke at rejse indsigelse mod individuelt anmeldt støtte til ti store F&U-projekter vedrørende nye produktionsprocesser for biomethan, anvendelse af kompositmaterialer til konstruktion af særlige komponenter til aerostrukturer og litografi til halvlederkomponenter. Desuden kontrollerede den oplysninger om støtte til 52 andre

⁶² Sag N641/2009 *Solibro GmbH*, N221/2009 *Wacker Chemie AG*, N237/2010 *Sovello3* og N285/2009 *Silicio Solar*

⁶³ Sag N261/2009 *Liebherr MCCtec Rostock GmbH* og N27/2010 *Fiat Powertrain Technologies i Verrone*

⁶⁴ Sag C34/2008 *Deutsche Solar AG* (EUT L 7 af 11.1.2010, s. 40-47)

⁶⁵ Sag C27/2008 *Sovello AG (tidligere EverQ) SMV-bonus* (EUT L 167 af 1.7.2010, s. 21-38)

⁶⁶ Sag C8/2009 *Fri-el Acerra s.r.l.*

⁶⁷ EF-retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse (EUT C 82 af 1.4.2008, s. 1)

⁶⁸ Se meddelelsen om "Innovation i EU" (KOM(2010) 546 endelig).

⁶⁹ Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation (EUT C 323, 30.12.2006, s. 1-26)

F&U-projekter, som oversteg 3 mio. EUR uden dog at være omfattet af den individuelle anmeldelsepligt.

71. Endvidere blev der i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning fremlagt 40 ordninger for støtte til grundforskning, 91 for støtte til industriforskning og 86 for støtte til eksperimentel udvikling. Den generelle gruppefritagelsesforordning blev også anvendt af medlemsstaterne i forbindelse med foranstaltninger vedrørende innovation, hvoraf de 42 vedrørte industrielle ejendomsrettigheder til SMV, 21 vedrørte unge innovative virksomheder, 24 vedrørte innovationsrådgivning og innovationssupporttydelser, og 11 vedrørte udlån af højt kvalificeret personale.

Støtte til fremme af risikokapital

72. Med hensyn til risikokapitalfinansiering af SMV godkendte Kommissionen syv foranstaltninger i henhold til retningslinjerne for risikokapitalinvesteringer⁷⁰ med et samlet budget på 380 mio. EUR. Tre af disse foranstaltninger opfyldte ikke safe harbour-bestemmelserne og blev undersøgt indgående. Desuden blev der i 2010 gennemført yderligere 11 støtteordninger i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning, som nogle medlemsstater i stigende grad anvendte i forbindelse med risikokapitalformål.

1.4.2. Støtte til kulindustrien og landbrugssektoren

73. På grundlag af et forslag fra Kommissionen i juli 2010 vedtog Rådet den 10. december 2010 en afgørelse om statsstøtte til fremme af lukningen af kulminer, som ikke var konkurrencedygtige⁷¹, idet den gældende forordning udløb ved udgangen af 2010⁷². Medlemsstaterne vil kunne yde støtte til kulproduktion, hvis der foreligger en lukningsplan, som ikke gælder længere end til 31. december 2018, og vil kunne dække ekstraordinære omkostninger (social velfærd, retablering af produktionsområderne eller afledning af spildevand) i forbindelse med minelukninger indtil 2027.
74. Kommissionen vurderer statsstøtte til land- og skovbrug på grundlag af retningslinjerne for statsstøtte til disse sektorer for 2007 til 2013⁷³. I 2010 blev der registreret 214 nye statsstøttesager, og der blev vedtaget 161 afgørelser.

1.4.3. De nationale domstoles håndhævelse af statsstøttere reglerne

75. Ifølge en nyere undersøgelse⁷⁴ indbringes flere og flere sager for de nationale domstole. I 2010 fortsatte Kommissionen sine bestræbelser på at forbedre den private håndhævelse af statsstøttere reglerne på nationalt plan med særligt fokus på at forbedre

⁷⁰ EF-retningslinjer for statsstøtte til fremme af risikokapitalinvesteringer i små og mellemstore virksomheder (EUT C 194 af 18.8.2006, s. 2)

⁷¹ Rådets afgørelse af 10. december 2010 om statsstøtte til fremme af lukning af miner, der ikke er konkurrencedygtige (EUT L 336 af 21.12.2010, s. 24-29)

⁷² Rådets forordning (EF) nr. 1407/2002 af 23. juli 2002 om statsstøtte til kulindustrien (EFT L 205 af 2.8.2002, s. 1-8)

⁷³ EF-rammebestemmelser for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013 (EUT C 319 af 27.12.2006, s. 1)

⁷⁴ Undersøgelse fra 2009 af håndhævelsen af statsstøttere reglerne på nationalt plan: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/enforcement_study_2009.pdf

kommunikationen med de nationale domstole. I oktober 2010 udgav den en håndbog om de nationale domstoles håndhævelse af EU's statsstøtteregler⁷⁵ for at bistå de nationale domstole ved behandlingen af statsstøttesager.

1.4.4. Efterfølgende kontrol af statsstøtteforanstaltninger

76. For at sikre en effektiv håndhævelse af statsstøttereglerne har Kommissionen siden 2006 løbende gennemført efterfølgende kontrol i forbindelse med uanmeldte statsstøtteforanstaltninger i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning eller i henhold til godkendte støtteordninger. I 2010 omfattede den efterfølgende kontrol foranstaltninger, som var omfattet af den generelle gruppefritagelsesforordning, og støtte i form af risikokapital, støtte inden for transportsektoren, støtte på bredbåndsområdet, kulturstøtte og støtte til skibsbygningsindustrien. Resultaterne af de første kontrolforanstaltninger viser, at ordningerne og gruppefritagelsesforordningerne fungerer tilfredsstillende. I nogle få tilfælde blev der påvist betydelige problemer, eller der opstod proceduremæssige spørgsmål.

1.4.5. Tilbagesøgning

77. Når ulovlig støtte erklæres uforenelig, kan Kommissionen pålægge den pågældende medlemsstat at kræve støtten tilbagebetalt for at genoprette de tidligere markedsforhold. Tilbagesøgningen af ulovlig og uforenelig støtte er beløbsmæssigt steget fra 2,3 mia. EUR i december 2004 til 10,9 mia. EUR i december 2010⁷⁶. Andelen af ulovlig og uforenelig støtte, som endnu ikke er tilbagesøgt, er faldet i overensstemmelse hermed fra 75 % til 14 %.
78. For at sikre en bedre håndhævelse af afgørelserne anlagde Kommissionen i 2010 sag i henhold til artikel 108, stk. 2⁷⁷ i tre tilfælde og i henhold til artikel 260, stk. 2⁷⁸ i et enkelt tilfælde, hvilket bragte antallet af verserende sager op på 26. Ved udgangen af 2010 havde Kommissionen 41 verserende tilbagesøgningssager.

2. UDVIKLINGEN I DE ENKELTE SEKTORER

2.1. Finansielle tjenester

79. Den finansielle og økonomiske krise fortsatte i 2010 med at påvirke EU's finansielle sektor. De midlertidige rammebestemmelser, der blev indført i 2008, blev forlænget yderligere til 2011 på strengere betingelser. Gennemførelsen heraf var det vigtigste element i håndhævelsen af konkurrencereglerne i årets løb, især når det gælder omstrukturering af støttemodtagende pengeinstitutter⁷⁹.

⁷⁵ Findes på: http://ec.europa.eu/competition/publications/state_aid/national_courts_booklet_en.pdf

⁷⁶ Disse tal omfatter ikke statsstøtte til landbrug, fiskeri og transport.

⁷⁷ Søgsmål efter artikel 108, stk. 2, tager sigte på at få dom over en medlemsstat, der ikke har opfyldt en afgørelse om tilbagesøgning af statsstøtte.

⁷⁸ Søgsmål efter artikel 260, stk. 2, tager sigte på at få dom over en medlemsstat, der ikke har efterkommet en domstolsafgørelse, og den kan omfatte bøder.

⁷⁹ Se afsnit 1.1. nedenfor.

80. Kommissionen var dog fortsat meget opmærksom på de andre konkurrencepolitiske udfordringer, som berørte sektoren. Kommissionen gjorde de tilsagn retligt bindende, som Visa Europe afgav i april 2010 vedrørende multilaterale interbankgebyrer (MIF) for transaktioner foretaget med forbrugerkort med direkte debitering i grænseoverskridende transaktioner i EØS og indenlandske transaktioner i ni EØS-lande⁸⁰ og en række gennemsigthedsforanstaltninger⁸¹. Visa Europe's maksimale MIF (vægtet gennemsnit) for disse transaktioner vil blive nedsat til 0,2 % i overensstemmelse med de ensidige tilsagn, der tidligere blev afgivet af MasterCard⁸². Tilsagnene blev vurderet efter den såkaldte "merchant-indifference methodology", som søger at fastsætte MIF på et sådant niveau, at det er ligegyldigt for de handlende, om de modtager betaling med kort med direkte debitering eller kontant betaling. Kommissionen konkluderede, at det MIF, som Visa Europe havde foreslået, skulle gøres bindende og indstillede proceduren med hensyn til de specifikke MIF, som tilsagnene omfattede, mens den resterende del af sagen (herunder MIF for kreditkort) endnu ikke er afsluttet.
81. Det fælles eurobetalingsområde (SEPA) fortsatte i 2010 med at tiltrække sig al opmærksomhed i forbindelse med kartelbekæmpelsen inden for finansielle tjenester, især inden for rammerne af en uformel dialog med European Payments Council (EPC). F.eks. blev det afklaret, at SEPA-konforme kort ikke behøver at omfatte alle 32 stater inden for SEPA, hvilket giver nye kort en reel chance for at komme ind på markedet. Desuden vedtog Kommissionen den 16. december 2010 et forslag om tekniske krav til kreditoverførsler og direkte debiteringer i euro⁸³. Det indeholder bestemmelser om, at multilaterale interbankgebyrer pr. transaktion i forbindelse med SEPA-ordningen for direkte debitering skal forbydes efter en overgangsperiode, men at multilaterale interbankgebyrer for R-transaktioner bør tillades på bestemte betingelser.
82. Den 15. september 2010 fremsatte Kommissionen et forslag til en forordning om OTC-derivater, centrale modparter og transaktionsregistre, der indeholder flere foranstaltninger, som tager sigte på at gøre markederne for OTC-derivater mere sikre og forbedre det finansielle tilsyn⁸⁴. Den omfatter fælles regler for centrale modparter (CCP) i EU og fastsætter betingelserne for indgåelse af interoperabilitetsaftaler mellem CCP for kontante værdipapirer (cash securities). Interoperabilitetsaftaler bør ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt modtages positivt, da de giver kunderne en valgmulighed og giver CCP mulighed for at konsolidere clearingmængden i en enkelt enhed.
83. Efter to et halvt års arbejde med deltagelse af alle interesserede markedsaktører og de nationale konkurrencemyndigheder vedtog Kommissionen den 24. marts 2010 den

⁸⁰ I EØS-lande, hvor de nationale MIF-gebyrer gælder, fordi der ikke foreligger andre MIF-gebyrer eller fastsættes direkte af Visa Europe.

⁸¹ Sag COMP/39398 *Visa MIF*. Se IP/10/1684 af 8.12.2010.

⁸² Sag COMP/34579 *MasterCard*. Se IP/09/515 af 1.4.2009.

⁸³ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om tekniske krav til kreditoverførsler og direkte debiteringer i euro og om ændring af forordning (EF) nr. 924/2009 (KOM(2010) 775 endelig, 2010/373 COD)

⁸⁴ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om OTC-derivater, centrale modparter og transaktionsregistre (KOM(2010) 484/5, 2010/0250 COD)

nye gruppefritagelsesforordning på forsikringsområdet⁸⁵ om aftaler om fælles indsamling af data, tabeller og undersøgelser og fælles dækning af visse risikotyper (pools) i forsikringssektoren. I forbindelse med den nye gruppefritagelsesforordning besluttede Kommissionen ikke at medtage to af de fire typer samarbejde, der var omfattet af den tidligere, nemlig aftaler om standardpolicebetingelser og sikkerhedsudstyr, som nu er omhandlet i de nye horisontale retningslinjer, der blev vedtaget i 2010.

84. Fusionsaktiviteten var fortsat lavere i 2010 inden for finanssektoren. Kommissionen undersøgte sager vedrørende detailbankvirksomhed⁸⁶, aktivforvaltning⁸⁷ og levering af kollektive investeringstjenester⁸⁸. En række sager vedrørte statsstøtte til omstrukturering som led i finanskrisen⁸⁹.

2.2. Energi og miljø

85. Kommissionen fremlagde i november 2010 sin energistrategi for de kommende ti år inden for rammerne af flagskibsinitiativet, "Et ressourceeffektivt Europa", i Europa 2020-strategien⁹⁰. Et åbent og konkurrenceudsat indre marked inden for energisektoren bør bidrage til en sikker og bæredygtig energiforsyning til konkurrencedygtige priser ved at fremme en hurtig udvikling af vedvarende energikilder og af nye miljøvenlige teknologier.
86. I 2010 fortsatte Kommissionen med at følge op på sin undersøgelse af energisektoren i 2007 med vedtagelse af fire vigtige kartelafgørelser, hvorved Kommissionen gjorde en række tilsagn bindende, som virksomhederne havde afgivet for at bringe en overtrædelse til ophør. Disse tilsagn forventes at have en betydelig strukturbestemt indvirkning på konkurrencen inden for det indre marked for energi.
87. I EDF-sagen vedrørende markedsafskærmning⁹¹ havde Kommissionen mistanke om, at EDF misbrugte sin dominerende stilling i Frankrig ved at indgå leveringskontrakter, som afskærmede markedet på grund af deres omfang, varighed og eksklusive art, og ved at indsætte videresalgsbegrænsninger i deres leveringskontrakter. EDF afgav tilsagn om for en tiårig periode at sikre, at andre udbydere kunne konkurrere om gennemsnitlig 65 % af EDF's el-kontrakter med store franske industribrugere hvert år, og at begrænse løbetiden for alle nye kontrakter med store industribrugere til fem år. Endvidere forpligtede EDF sig til at fjerne alle videresalgsbegrænsninger fra sine leveringskontrakter og at bistå kunder, som

⁸⁵ Kommissionens forordning (EU) nr. 267/2010 af 24. marts 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis på forsikringsområdet (EUT L 83 af 30.3.2010, s. 1-7)

⁸⁶ Sag COMP/M.5948 *Santander / Rainbow* og COMP/M.5960 *Crédit Agricole / Cassa di Risparmio della Spezia / Agences Intesa Sanpaolo*

⁸⁷ Sag COMP/M.5580 *Blackrock / Barclays Global Investors UK Holdings*

⁸⁸ Sag COMP/M.5728 *Credit Agricole / Société Générale Asset Management* og COMP/M.5726 *Deutsche Bank / Sal. Oppenheim*

⁸⁹ Sag COMP/M.5948 *Santander / Rainbow* og COMP/M.5968 *Advent / Bain capital / RBS Worldpay*

⁹⁰ Se Kommissionens meddelelse om "Et ressourceeffektivt Europa" (KOM(2011) 21 endelig) og om "Energi 2020 – En strategi for konkurrencedygtig, bæredygtig og sikker energi" (KOM(2010) 639 endelig).

⁹¹ Sag COMP/39386, *Langfristede elkontrakter i Frankrig* (EUT C 133 af 22.5.2010, s. 5-6)

ønskede at videresælge elektricitet. Disse tilsagn, der efter planen skulle have virkning fra den 1. juli 2010, blev udsat til 1. januar 2011.

88. I sagen vedrørende Svenska Kraftnät (SvK)⁹² havde Kommissionen mistanke om, at SvK misbrugte sin dominerende stilling på det svenske marked for el-transmission ved at begrænse den tilgængelige eksportkapacitet på samkøringslinjer for at lette belastningen på sit net og lade indenlandsk elektricitet være forbeholdt det indenlandske forbrug. SvK tilbød at operere på det svenske el-marked på grundlag af flere fleksible udbudszoner med virkning fra den 1. november 2011. Herved vil handelen med elektricitet kunne tilpasses efter den tilgængelige transmissionskapacitet via markedspriserne i stedet for gennem vilkårlige foranstaltninger.
89. I E.ON Gas-sagen⁹³ viste Kommissionens undersøgelse, at E.ON på langtidsbasis havde reserveret størstedelen af den tilgængelige transportkapacitet ved tilslutningsstederne til sine gastransmissionsnet og derved potentielt forhindrede andre gasleverandører i at få adgang til det tyske gasmarked. Kommissionen nåede frem til den foreløbige vurdering, at de langsigtede reservationer kan være i strid med EU's regler for misbrug af dominerende markedsstilling. E.ON afgav tilsagn om at frigive ca. 15 % af pipelinekapaciteten ved tilslutningsstederne til sine gasnet inden oktober 2010. Fra oktober 2015 vil E.ON yderligere reducere sine reservationer af tilslutningskapacitet i NetConnect Germany-nettet til 50 % og i E.ON's net for gas med lav brændværdi til 64 % af pipelinekapaciteten.
90. I ENI-sagen⁹⁴ havde Kommissionen mistanke om, at ENI misbrugte sin dominerende stilling på markerne for gastransport ved at nægte konkurrenterne adgang til den tilgængelige kapacitet på transportnettet, ved at give adgang på en upraktisk måde og ved strategisk at begrænse investeringerne i ENI's internationale transmissionspipelinesystem. ENI kunne også have haft incitament til at udelukke konkurrenter for at beskytte sine avancer på gasforsyningsmarkederne i de efterfølgende omsætningsled. ENI gav tilsagn om at afhænde sine internationale transportaktiviteter i forbindelse med import af gas til Italien fra Rusland og fra Nordeuropa.
91. Som led i de igangværende undersøgelser behandler Kommissionen støtte, der er ydet i form af regulerede el-takster i Frankrig og Spanien. Regulerede takster kan medføre urimelige prisfordele for de endelige el-brugere og skabe markedsafskærmning. I de fleste medlemsstater er regulerede takster til mellemstore og store virksomheder blevet eller ved at blive afskaffet. Frankrig vil gradvis afskaffe regulerede takster til mellemstore og store virksomheder i 2015 som led i en reform af el-markedet (Nome-loven), der skal iværksættes i 2011. Spanien afskaffede sådanne takster i 2009.
92. Kommissionen godkendte en række foranstaltninger til fremme af energibesparelser, produktion af vedvarende energi og rensning af forurenede grunde i henhold til de horisontale retningslinjer for støtte til miljøbeskyttelse⁹⁵. Især godkendte

⁹² Sag COMP/39351, *Svenske samkøringslinjer* (EUT C 142 af 1.6.2010, s. 28-29)

⁹³ Sag COMP/39317, *E.ON's afskærmning af gasmarkedet*. Se IP/10/494 af 4.5.2010.

⁹⁴ Sag COMP/39315, *ENI*. Se IP/10/1197, 29.9.2010.

⁹⁵ EF-retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse (EUT C 82 af 1.4.2008, s.1)

Kommissionen investeringsstøtte til en tysk stålproducent til gennemførelse af en innovativ produktionsproces og investeringsstøtte til en anden tysk stålproducent til gennemførelse af en proces til genanvendelse af den gas, der udledes ved stålproduktionen⁹⁶. Kommissionen godkendte investeringsstøtte til opførelse af en biomassekedel i Frankrig⁹⁷ og til opførelse af et højeffektivt kraftvarmeværk i Østrig⁹⁸. Kommissionen godkendte også støtte til rensning af to forurenede grunde i Østrig⁹⁹.

93. Kommissionen behandlede to individuelle støtteforanstaltninger til demonstrationsprojekter vedrørende industriel CO₂-opsamling og -lagring (CCS). Kommissionen godkendte investeringsstøtte til et CCS-demonstrationsprojekt i Rotterdam, hvor CO₂ fra el-produktion opsamles og lagres i et udtømt gasfelt¹⁰⁰. Kommissionen godkendte også investeringsstøtte til en nederlandsk el-producent til et projekt, hvor CCS-teknologien afprøves på en kulforgasningsproces¹⁰¹.
94. Inden for el-forsyningssikkerhed godkendte Kommissionen støtte til opførelse af et 400 MW varmekraftværk i Letland¹⁰² på grund af en række særlige faktorer, herunder at det lettiske energimarked er isoleret, at Letland i stigende omfang bliver afhængigt af gas, og at Letlands Ignalina-kernekræftværk blev lukket ved udgangen af 2009. Kommissionen godkendte også en nederlandsk støtteordning med skattefradrag til fremme af investeringer i efterforskning og udnyttelse af små gasfelter på den nederlandske del af kontinentalsoklen i Nordsøen¹⁰³. Den godkendte en spansk støtteordning for kompensation til el-producenter for brug af nationale kulressourcer til en del af deres produktion som en forpligtelse til offentlig tjeneste¹⁰⁴. Selv om el-markedsdirektivet¹⁰⁵ giver medlemsstaterne mulighed for at træffe sådanne foranstaltninger af hensyn til forsyningssikkerheden, er de underlagt statsstøttereglerne, især fællesskabsrammebestemmelserne for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste¹⁰⁶. Kommissionen fandt ingen åbenlyse vurderingsfejl i Spaniens begrundelse med hensyn til definitionen af forpligtelsen til offentlig tjeneste og efterprøvede, at alle kravene i rammebestemmelserne var opfyldt. Da ordningen kun var midlertidig, forpligtede Spanien sig til ikke at forlænge den efter 2014 og til at sikre, at den var i overensstemmelse med de gældende og fremtidige EU-regler for statsstøtte til kulindustrien.

⁹⁶ Sag N450/2009, *Top Gas Recycling (TGR) Project – Støtte til Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH* (EUT C 94 af 14.4.2010, s. 9)

⁹⁷ Sag N650/2009, *Støtte til opførelse af en biomassekedel*

⁹⁸ Sag N295/2008, *Investeringsstøtte til Mellach kraftværk* (EUT C 154 af 12.6.2010, s. 1)

⁹⁹ Sag N135/2000, *støtte til rensning af en forurenede grund i Linz* (EUT C 312 af 17.11.2010, s. 5-6) og N197/2010 *Individuel støtte til rensning af en forurenede grund i Unterkärnten* (EUT C 265 af 30.9.2010, s. 1)

¹⁰⁰ Sag N381/2010, *CCS-projekt i Rotterdams havneområde*

¹⁰¹ Sag N190/2009, *Pilotprojekt vedrørende CO₂ i Nuon Buggenum-anlægget* (EUT C 238 af 3.9.2010, s. 1)

¹⁰² Sag N675/2009, *Udbud vedrørende støtte til ny el-produktionskapacitet* (EUT C 213 af 6.8.2010, s. 1)

¹⁰³ Sag N718/2009, *Udvikling af marginale offshore gasfelter* (EUT C 270 af 6.10.2010, s. 1)

¹⁰⁴ Sag N178/2010, *Forrang til nationale kulanlæg* (EUT C 312 af 17.11.2010, s. 6)

¹⁰⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 96/92/EF - Erklæringer vedrørende nedluknings- og affaldsforvaltningsaktiviteter (EUT L 176 af 15.7.2003, s. 37)

¹⁰⁶ Fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste (EUT C 297 af 29.11.2005, s. 4)

2.3. Elektroniske kommunikationsmidler

95. Som led i Europa 2020-strategien iværksatte Kommissionen den 26. august 2010 sin digitale dagsorden for Europa¹⁰⁷. Den indeholder Kommissionens prioritering med hensyn til den digitale økonomi, herunder etablering af et indre marked for teletjenester. Den understreger især Kommissionens tilsigtede udligning af forskellen mellem roamingtakster og nationale takster inden 2015. Den indeholder også ambitiøse mål for hurtig og ultrahurtig internetadgang i Europa.
96. Mere effektiv konkurrence som følge af håndhævelse af konkurrencereglerne, sektorregulering, teknologisk udvikling og nye forretningsmodeller resulterede i 2010 i lavere priser for elektroniske kommunikationstjenester og innovative serviceudbud. En kommissionsrapport, der blev udgivet i juni 2010¹⁰⁸, viste af EU's telekommunikationsmarkeder bliver stadig mere konkurrenceudsatte takket være Kommissionens vejledning i hørings- og undersøgelsesprocessen i henhold til EU's regler for elektroniske kommunikationsmidler.
97. I Telekomunikacja Polska-sagen¹⁰⁹ sendte Kommissionen den 1. marts 2010 den etablerede polske operatør en klagepunktsmeddelelse, hvori den forløbigt konkluderede, at virksomheden havde overtrådt artikel 102 ved misbrug af sin dominerende stilling, fordi den havde nægtet at give adgang til sine engrosbredbåndstjenester mod betaling.
98. Fusionen mellem France Télécom's og Deutsche Telekom's britiske datterselskaber¹¹⁰, som blev godkendt den 1. marts 2010, understregede betydningen af ejendomsret til frekvensområder i udviklingen af 4G-net. Undersøgelsen viste, at parternes samlede sammenhængende frekvensområde kunne betyde, at den nye virksomhed var den eneste mobilnetoperatør i Det Forenede Kongerige, der var i stand til at udbyde næste generation af mobile datatjenester via langsigtet udviklingsteknologi med den størst mulige hastighed på mellemlang sigt. Godkendelsen blev derfor gjort betinget af bl.a. afhændelse af en fjerdedel af parternes samlede frekvensområde i 1800 MHz båndet.
99. For at opnå den tilsigtede bredbåndsdækning for alle europæiske borgere og abonnenter på ultrahurtige bredbånd for mindst 50 % af de europæiske husstande inden 2020, vurderede og godkendte Kommissionen brugen af statsstøtte og anden offentlig finansiering i henhold til bredbåndsrætningslinjerne¹¹¹ på ca. 1,8 mia. EUR, hvilket medførte samlede investeringer i bredbåndenet på over 3,5 mia. EUR.

2.4. Informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

100. Effektive IKT-produkter og -tjenester er af væsentlig betydning for intelligent vækst, der er fastsat som et af de vigtigste mål i Europa 2020-strategien. Af hensyn til fuld

¹⁰⁷ En digital dagsorden for Europa (KOM(2010) 245 endelig/2)

¹⁰⁸ Markedsanalyser i henhold til EU's rammebestemmelser (3. Rapport) - Yderligere tiltag med henblik på konsolidering af det indre marked for elektronisk kommunikation (KOM(2010) 271 endelig)

¹⁰⁹ Sag COMP/39525 *Telekomunikacja Polska*. Se IP/10/213 af 1.3.2010.

¹¹⁰ Sag COMP/M.5650 *T-Mobile / Orange* (EUT C 108 af 28.4.2010, s. 4)

¹¹¹ EF-retningslinjer for statsstøttereklernes anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndenet (EUT C 235 af 30.9.2009, s. 7-25)

udnyttelse af den digitale økonomis potentielle er det vigtigt at bevare mulighederne for, at nye virksomheder kan komme ind på markedet og udfordre de etablerede. Konkurrencen kan fremmes gennem interoperabilitet og effektive standarder, som typisk får et større antal virksomheder ind på markedet og nedbringer innovationsomkostningerne.

101. På denne baggrund søgte Kommissionen at give mere vejledning om standardiseringsaftaler i sine retningslinjer for samarbejdsaftaler, der blev vedtaget den 14. december 2010. For at standardiseringens positive virkninger kan slå igennem, skal standardiseringsprocessen være gennemsigtig og tilgængelig for alle interesserede markedsaktører. Desuden opfordres indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder til at afgive tilsagn om at udstede licenser på rimelige vilkår og uden forskelsbehandling (FRAND-tilsagn) og overholde dem i praksis for at sikre adgang til standarden.
102. I foråret 2010 indledte Kommissionen to parallelle undersøgelser af Apple's forretningspraksis vedrørende iPhone¹¹². Apple tilbød kun reparationsservice under garantien i det land, hvor den pågældende iPhone var købt, hvilket kunne medføre en opdeling af EØS-markedet. Apple havde også indført restriktioner i sin licensaftale med uafhængige applikationsudviklere og pålagt dem at bruge Apple's "native" programmeringsværktøjer og godkendte softwaresprog på bekostning af tredjepartssoftware. Dette kunne i sidste instans udelukke konkurrencen fra applikationer, der er udviklet til andre mobile platforme. Da Apple i september 2010 besluttede at indføre grænseoverskridende reparationsservice under garantien for iPhone og at lempe restriktionerne i forbindelse med udviklingsværktøjer til iPhone-applikationer, besluttede Kommissionen at indstille begge undersøgelser.
103. Den 26. juli 2010 indledte Kommissionen formelle kartelundersøgelser af IBM Corporation på grund af to påståede overtrædelser af EU's kartel- og monopolregler i form af misbrug af virksomhedens dominerende stilling på markedet for mainframe computere¹¹³. Undersøgelsen vedrører dels IBM's påståede koblingssalg af mainframe hardware og virksomhedens mainframe styresystem, dels IBM's påståede ekskluderende adfærd over for konkurrerende udbydere af mainframe vedligeholdelsesydelser.
104. Den 30. november 2010 indledte Kommissionen den formelle procedure over for Google¹¹⁴ på baggrund af klager fra flere udbydere af søgetjenester over, at Google misbrugte sin dominerende stilling inden for onlinesøgning, onlinereklame og onlinereklameformidling.
105. Microsoft sendte Kommissionen de første to rapporter om gennemførelsen af "Choice Screen", hvor Microsoft havde indvilliget i at tilbyde brugere af Windows-styresystemet i EØS et vindue, hvor de kan vælge browser, og dermed give dem et fair valg mellem de mest udbredte webbrowsere¹¹⁵. Ved udgangen af november 2010

¹¹² Se IP/10/1175 af 25.9.2010.

¹¹³ Sag COMP/39511 *IBM Corporation, COMP/39790 TurboHercules/IBM* and COMP/39692 *IBM Maintenance Services*. Se IP/10/1006 af 26.7.2010.

¹¹⁴ Sag COMP/39740 *Foundem/Google*, COMP/39775 *Ejustice/Google* og COMP/39768 *Ciao/Google*. Se IP/10/1624 af 30.11.2010.

¹¹⁵ Sag COMP/39530 *Microsoft (koblingssalg)* (EUT C 36 af 13.2.2010, s. 7).

var "Choice Screen" blevet set mere end 270 millioner gange, og via den var over 84 millioner webbrowsere blevet downloaded.

106. Den 21. januar 2010 godkendte Kommissionen, at den førende udbyder af licenskrævende databaser, Oracle Corporation, overtog Sun Microsystems¹¹⁶. Overtagelsen rejste spørgsmålet om, hvordan open source software, såsom Sun's database MySQL, ville påvirke konkurrencen. Efter en fase-to-undersøgelse godkendte Kommissionen overtagelsen uden betingelser.
107. Kommissionen godkendte Ciscos overtagelse af Tandberg på visse betingelser¹¹⁷, fordi undersøgelsen afslørede, at der på grund af interoperabilitetsproblemer var tale om konkurrencemæssige problemer på markedet for videokonferenceprodukter i den højere prisklasse. Betingelserne omfattede frasalg af Ciscos interoperabilitetsprotokol, Telepresence, til en uafhængig virksomhed inden for sektoren for at sikre interoperabilitet og give andre udbydere mulighed for at deltage i udviklingen af den.

2.5. Medier

108. Som led i overgangen til digital tv-transmission sendte Kommissionen i november 2010 de franske myndigheder en åbningsskrivelse vedrørende den franske lov fra 2007, som gav de eksisterende analoge tv-selskaber mulighed for at opnå endnu en national tv-kanal ved overgangen til digitalt tv. Da der ikke forelå afgørende dokumentation for, at disse tv-selskaber fik yderligere kanaler på grundlag af objektive, gennemsigtige, ikke-diskriminerende og forholdsmæssige kriterier, mente Kommissionen, at der forelå en overtrædelse af EU-retten¹¹⁸.
109. Som led i den igangværende overtrædelsesprocedure vedrørende den italienske lovgivning om radio- og tv-virksomhed vedtog de italienske kommunikationsmyndigheder i september 2010 kriterier og regler, som sikrer, at flere frekvenser, som frigøres ved det "digitale udbytte", tildeles nye virksomheder og små eksisterende virksomheder. Udbuddet vedrørende sådanne frekvenser skal iværksættes i 2011.
110. I december 2010 godkendte Kommissionen News Corporation's overtagelse af den britiske betalingstv-operatør, British Sky Broadcasting (BSkyB)¹¹⁹. Uden at foregribe de kompetente britiske myndigheders undersøgelse af, om fusionen er forenelig med de britiske interesser i mediepluralitet, konkluderede Kommissionen, at transaktionen ikke ville hindre den effektive konkurrence betydeligt.
111. Kommissionen fortsatte med at godkende statsstøtte til public service- radio- og tv-selskaber, når både public service-opgaven og støtten fastlægges i fuld åbenhed, og statsstøtten ikke overstiger, hvad der er nødvendigt for at udføre public service-opgaven. Den 20. juli 2010 indsendte Kommissionen med en positiv afgørelse den formelle undersøgelse af det nye finansieringssystem for public service radio- og tv-

¹¹⁶ Sag COMP/M.5529 *Oracle / Sun Microsystems* (EUT C 91 af 9.4.2010, s. 7)

¹¹⁷ Sag COMP/M.5669 *Cisco / Tandberg*. Se IP/10/377 af 29.3.2010.

¹¹⁸ Kommissionens direktiv 2002/77/EF af 16. september 2002 om konkurrence på markederne for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (EFT L 249 af 17.9.2002, s. 21-26)

¹¹⁹ Sag COMP/M.5932, *News Corp / BSkyB*. Se IP/10/1767 af 21.12.2010.

selskaber i Frankrig og Spanien med henblik på den gradvise afvikling af disse selskabers reklamevirksomhed¹²⁰. Den indstillede også undersøgelsen af den eksisterende finansieringsordning for de nederlandske public service radio- og tv-selskaber, efter af Nederlandene havde foretaget ændringer og afgivet formelle tilsagn¹²¹.

2.6. Medicinalindustrien

112. Efter afslutning af sektorundersøgelsen vedrørende medicinalindustrien i 2009¹²² gav Kommissionen meddelelse om, at den ville foretage en revision af det såkaldte "gennemsigtighedsdirektiv" og fastlægge mindsteregler for prissætnings- og refusionsprocedurer¹²³. Ved revisionen vil den undersøge, hvordan gennemsigtigheden i disse foranstaltninger kan forbedres, og hvordan forsinkelser i den tilsvarende markedsadgang kan undgås, især for generiske lægemidler. En række medlemsstater (f.eks. Spanien, Italien eller Østrig) rettede sig også efter sektorundersøgelsens henstillinger om bedre markedsadgang for generiske lægemidler.
113. Sektorundersøgelsen bidrog desuden til fremme af udviklingen henimod vedtagelse af fællesskabspatentet og den specialiserede patentdomstolsordning i Europa, som Kommissionen har slået til lyd for. Den 10. december 2010 oplyste Rådet, at et bedre samarbejde er den eneste mulighed for at opnå fremskridt med hensyn til etablering af et ensartet EU-patentsystem. Kommissionen fremlagde et forslag derom den 14. december 2010¹²⁴.
114. Kommissionen begyndte også at føre tilsyn med patentforlig i EU¹²⁵. Den del af patentforligene i medicinalindustrien, som kan være problematiske, faldt til 10 % i perioden fra juli 2008 til december 2009 mod 22 % i den periode, som sektorundersøgelsen omfattede (januar 2000-juni 2008). Den samtidige stigning i det samlede antal patentforlig viste, at Kommissionens igangværende håndhævelsesforanstaltninger ikke forhindrer virksomhederne i at indgå forlig.
115. Der er flere håndhævelsesforanstaltninger i gang som en direkte opfølgning af sektorundersøgelsen. Kommissionen undersøger aftaler om patentforlig, som er indgået af Servier og en række generiske virksomheder om det blodtrykssænkende lægemiddel, perindopril¹²⁶. På et tilsvarende område har Kommissionen indledt den formelle procedure mod den danske medicinalvirksomhed Lundbeck vedrørende dens antidepressive middel, citalopram¹²⁷.

¹²⁰ Sag C27/2009, *Flerårigt tilskud til France Télévisions* og C38/2009 *Nyt skattebaseret finansieringssystem for public service radio- og tv-virksomhed i Spanien* (EUT L 1 af 4.1.2011, s. 9-19)

¹²¹ Sag E5/2005, *Årlig finansiering af public service radio- og tv-virksomhed i Nederlandene* (EUT C 74 af 24.3.2010, s. 4)

¹²² Executive Summary of the Pharmaceutical Sector Inquiry, 8.7.2009

¹²³ Rådets direktiv 89/105/EØF af 21. december 1988 om gennemsigtighed i prisbestemmelserne for lægemidler til mennesker og disse lægemidlers inddragelse under de nationale sygesikringsordninger (EFT L 40 af 11.2.1989, s. 8-11)

¹²⁴ Forslag til Rådets afgørelse om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om indførelse af en fælles patentbeskyttelse (KOM(2010) 790 endelig, 2010/0384 NLE)

¹²⁵ Findes på: <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry>

¹²⁶ Sag COMP/39612, *Servier (perindopril)*

¹²⁷ Sag COMP/39226, *Lundbeck*.

116. Medicinalindustrien blev også et prioriteret område for en række nationale konkurrencemyndigheder. F.eks. udstedte de britiske konkurrencemyndigheder, Office of Fair Trading (OFT), i februar 2010 en klagepunktsmeddelelse til Reckitt Benckiser, som erkendte overtrædelsen og indvilligede i at betale en bøde på 10,2 mio. GBP¹²⁸. De italienske konkurrencemyndigheder indledte en formel undersøgelse af originalproducenten Pfizers potentielle misbrug af patentsystemet gennem en kunstig forlængelse af patentbeskyttelsen for produktet, latanoprost.
117. Konsolideringstendensen inden for medicinalindustrien fortsatte i markedssegmenterne for både originale og generiske produkter. De vigtigste sager, der blev undersøgt, var Abbott / Solvay Pharmaceuticals, Teva / Ratiopharm og Novartis / Alcon¹²⁹. Disse sager blev godkendt i første fase med tilsagn. I betragtning af at medicinalvirksomheder ofte er aktive på verdensplan, involverede procedurene samarbejde med andre konkurrencemyndigheder i verden.

2.7. Sundhedssektoren

118. Kommissionen vedtog sin første kartelafgørelse på markedet for sundhedstjenester og pålagde den franske apotekerforening (ONP) en bøde på 5 mio. EUR¹³⁰ for dens adfærd på det franske marked for kliniske laboratorieanalyser. Den fastslog især, at ONP begrænsede de mulige prisnedsættelser for kliniske laboratorieanalyser og hæmmede visse laboratoriers udvikling med henblik på at beskytte størstedelen af medlemmernes økonomiske interesser.
119. I 2010 undersøgte Kommissionen en række klager fra private udbydere af sundhedstjenester over urimelig behandling eller potentiel overkompensation til offentligt ejede hospitaler. Disse klager blev normalt fremsat af virksomheder i medlemsstater med mere konkurrenceudsatte markeder for sundhedspleje (f.eks. Belgien, Frankrig, Tyskland og Nederlandene).

2.8. Transport

120. Det økonomiske tilbageslag i 2009 fik betydelig indvirkning på næsten alle transportsektorer, men 2010 viste sig at blive et år med et tiltagende opsving. Ved udgangen af 2010 var priserne inden for luftfart og søtransport i vid udstrækning nået tilbage til niveauerne før krisen.

2.8.1. Luftfart

121. Den 14. juli 2010 afsluttede Kommissionen en større kartelsag i henhold til artikel 101 inden for luftfartssektoren ved at gøre de tilsagn retligt bindende, som British Airways, American Airlines og Iberia¹³¹ havde afgivet for at fjerne de konkurrenceproblemer, som deres aftale om samordning af priser, kapacitet, ruteplaner, marketing, salg og indtægtsdeling på de transatlantiske ruter gav anledning til. På grund af de påviste konkurrenceproblemer gav de tre

¹²⁸ Findes på: <http://www.oft.gov.uk/news-and-updates/press/today?prid=749499>

¹²⁹ Sag COMP/M.5661, Abbott / Solvay Pharmaceuticals (EUT C 89 af 7.4.2010, s. 1) og COMP/M.5778 Novartis / Alcon

¹³⁰ Sag COMP/39510, ONP. Se IP/10/1683 af 8.12.2010.

¹³¹ Sag COMP/39596, BA/AA/IB. Se IP/10/936 og MEMO/10/330 af 14.7.2010.

luftfartsselskaber tilsagn om at afgive syv sæt slots i London Heathrow eller London Gatwick på fire ruter, at tilbyde billetkombination og særlige prorataaftaler og at tilbyde konkurrenter adgang til parternes bonusprogrammer (frequent flyer programmes). Denne afgørelse vil indebære betydelige fordele for de europæiske forbrugere, fordi den sikrer, at der opretholdes en tilstrækkelig konkurrence på de transatlantiske ruter, især ruterne fra London.

122. I 2010 udgjorde fusioner inden for luftfarten et centralt element i fusionskontrollen, og afspejlede sektorens aktuelle konsolidering. Den 14. juli 2010 godkendte Kommissionen fusionen mellem British Airways og Iberia efter en markedsundersøgelse, der viste, at det fusionerede selskab fortsat vil blive udsat for tilstrækkelig konkurrence både i passager- og fragttrafikken og inden for ground handling¹³². Den 27. juli 2010 godkendte Kommissionen fusionen mellem United Airlines og Continental Airlines, som begge er hjemmehørende i USA, men driver ruteflyvning med passagerer og fragt mellem EØS og USA¹³³. Markedsundersøgelsen bekræftede, at deres transatlantiske net supplerede hinanden. Den 30. juli 2010 indledte Kommissionen en indgående undersøgelse af den planlagte fusion mellem Olympic Air og Aegean Airlines, fordi der var tegn på, at den planlagte fusion ville medføre meget høje markedsandele på en række ruter¹³⁴.
123. Eyjafjallajökull-vulkanens udbrud i Island i april 2010 skabte en sky af vulkansk aske, som dækkede det meste af Europa, undtagen luftrummet i middelhavsområdet. Den 4. maj 2010 vedtog Rådet at "at minde om den gældende retlige ramme (EUF-traktatens artikel 107, stk. 2, litra b)), der finder anvendelse for medlemsstaternes eventuelle støtteforanstaltninger" i sine konklusioner om EU's reaktion på askeskyens følger for luftfarten. Ingen af medlemsstaterne gav dog i 2010 udtryk for, at de i denne forbindelse ville yde statsstøtte til luftfarten.
124. En række statsstøtteforanstaltninger til investeringer i lufthavnsinfrastruktur blev godkendt som forenelige med det indre marked. Det gjaldt lufthavne i Det Forenede Kongerige (Derry lufthavn), i Finland (Vaasa og Oulu lufthavn) og i Letland (Riga lufthavn)¹³⁵. Kommissionen indstillede også undersøgelsesproceduren vedrørende den aftale, som Bratislava lufthavn og Ryanair havde indgået indtil 2016, og konkluderede, at den ikke indebar nogen fordel for Ryanair¹³⁶.
125. Desuden indledte Kommissionen i februar 2010 den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende statsstøtteaspekterne ved et lån til ČSA-Czech Airlines fra et statsejet selskab (Osinec) og den efterfølgende indfrielse af garantistillelsen for lånet¹³⁷. I december 2010 indledte Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende en række støtteforanstaltninger, som de ungarske myndigheder havde truffet til fordel for det nationale luftfartsselskab, Malév, som led

¹³² Sag COMP/M.5747, *British Airways / Iberia* (EUT C 241 af 8.9.2010, s. 1)

¹³³ Sag COMP/M.5889, *United Airlines / Continental Airlines* (EUT C 225 af 20.8.2010, s. 1)

¹³⁴ Sag COMP/M.5830, *Olympic Air / Aegean Airlines*, (EUT C 174 af 1.7.2010, s. 16)

¹³⁵ Sag NN65/2009, *Derry Lufthavn* (EUT C 144 af 3.6.2010, s. 27), N397/2009 *Vaasa Lufthavn* (EUT C 29 af 5.2.2010), N286/2010 *Oulu Lufthavn* og N41/2010 *Riga Lufthavn* (EUT C 143 af 2.6.2010)

¹³⁶ Sag C12/2008 (ex NN74/2007), *Aftale mellem Bratislava Lufthavn og Ryanair*

¹³⁷ Sag C6/2010, *Mulig statsstøtte i forbindelse med et lån fra Osinec a.s.* Se IP/10/179 af 24.2.2010.

i dets privatisering og efterfølgende renationalisering¹³⁸. Endelig godkendte Kommissionen i november 2010 redningsstøtte i form af en lånefacilitet på 52 mio. EUR til Maltas nationale luftfartsselskab, Air Malta¹³⁹, for at løse dets likviditetsproblemer, indtil Kommissionen får forelagt en effektiv omstrukturingsplan.

2.8.2. Jernbane- og landtransport

126. Kommissionen vedtog den 17. september 2010 et forslag til omarbejdning af den første jernbanepakke¹⁴⁰. Forslaget tager sigte på at øge konkurrencen inden for jernbanetrafikken ved at forbedre adgangen til jernbanerelaterede ydelser, såsom terminaler og vedligeholdelsesfaciliteter, og ved at styrke de nationale tilsynsorganers beføjelser.
127. På statsstøtteområdet vedtog Kommissionen i februar 2010 sin første afgørelse i henhold til den nye forordning om offentlig personbefordring, som trådte i kraft den 3. december 2009¹⁴¹. Kommissionen afsluttede således den formelle undersøgelsesprocedure, der blev indledt i 2008 vedrørende kontrakter om offentlig trafikbetjening mellem den danske stat og Danske Statsbaner (DSB)¹⁴². Den fastslog, at den kompensation, som den danske stat hvert år ydede til DSB for omkostningerne ved at opfylde forpligtelsen til offentlig tjeneste, var begrænset til det, der var strengt nødvendig for at dække disse omkostninger. Kommissionen godkendte den 26. maj 2010 de belgiske statsbaners (SNCB) plan om at omstrukturere godsaktiviteterne¹⁴³ og godkendte i december 2010 redningsstøtte på ca. 128 mio. EUR til de bulgarske statsbaner, BDZ EAD, som opererer på både gods- og passagermarkedet¹⁴⁴.
128. Med hensyn til fusionskontrol godkendte Kommissionen flere overtagelser på betingelse af frasalg af aktiviteter på visse geografiske markeder, såsom Deutsche Bahns planlagte overtagelse af jernbane- og busoperatøren Arriva plc i Det Forenede Kongerige¹⁴⁵, eller på betingelse af tilsagn om at sikre effektiv adgang for nye virksomheder, såsom "New Eurostar"-joint venturet mellem SNCF og London Continental Railways¹⁴⁶.

2.8.3. Søtransport

129. Kommissionen fortsatte i 2010 med at fremsætte anbefalinger over for tredjelande med hensyn til kartelreglerne inden for søtransport. Kommissionen anbefaler

¹³⁸ Sag C38/2010, *Malév Hungarian Airlines*. Se IP/10/1753 af 21.12.2010.

¹³⁹ Sag N504/2010, *Air Malta plc*. Se IP/10/1509 af 15.11.2010.

¹⁴⁰ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om oprettelse af et fælles europæisk jernbaneområde (KOM(2010) 475 endelig, COD 2010/0253)

¹⁴¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70 (EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1-13)

¹⁴² Sag C41/2008, *Kontrakter om offentlig trafikbetjening mellem den danske stat og DSB*. Se IP/10/178 af 24.2.2010.

¹⁴³ Sag N726/2009, *Støtte til omstrukturering af SNCB's fragttaktiviteter*. Se IP/10/615 af 26.5.2010.

¹⁴⁴ Sag N402/2010, *Redningsstøtte til de bulgarske statsbaner, EAD (BDZ)*. Se IP/10/1733.

¹⁴⁵ Sag COMP/M.5855, *Deutsche Bahn / Arriva plc* (EUT C 276 af 13.10.2010, s. 1)

¹⁴⁶ Sag COMP/M.5655, *SNCF / LCR / Eurostar* (EUT C 272 af 8.10.2010, s. 3)

konstant, at visse konsortier – et driftssamarbejde mellem linjerederier om fælles godstransport – fritages for kartel- og monopolreglerne, mens alle former for aftaler om fastsættelse af priser og kapacitet forbydes.

130. I januar 2010 indledte Kommissionen en procedure over for ordningen, "Baltic Max Feeder", hvorved containerrederier i fællesskab ville dække omkostningerne ved at tage skibe ud af drift¹⁴⁷. Den planlagte ordning blev senere opgivet, og sagen blev afsluttet.
131. I januar godkendte Kommissionen også for første gang støtte til projektet "Motorveje til søs" på grundlag af både retningslinjerne for søtransport og de supplerende retningslinjer¹⁴⁸. Projektet vedrører etablering af en maritim forbindelse mellem den franske havn Nantes-Saint Nazaire og den spanske havn Gijón¹⁴⁹, som skal overtage mellem 3 % og 5 % af den nuværende landevejstrafik gennem den vestlige del af Pyrenæerne.
132. Med hensyn til statsstøtte til finansiering af havneinfrastruktur besluttede Kommissionen at iværksætte en undersøgelse for at indsamle oplysninger, som skal fremme forståelsen af havnedriften og den offentlige finansiering af deres infrastruktur. På grundlag af undersøgelsens resultater vil Kommissionen kunne fastlægge en pålidelig fremgangsmåde for at gøre fremskridt på dette område.

2.9. Posttjenester

133. I henhold til det tredje postdirektiv¹⁵⁰ skal de fleste medlemsstater foretage en fuldstændig liberalisering af deres markeder og afskaffe eventuelle resterende eneretsområder inden den 31. december 2010, bortset fra elleve medlemsstater, som har yderligere to år til det¹⁵¹. Liberaliseringsprocessen skrider hurtigt frem, og visse medlemsstater (Estland, Finland, Tyskland, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige) liberaliserede allerede deres postmarkeder inden fristens udløb. Til trods for de hidtidige fremskridt er der først nu ved at opstå egentlig konkurrence, især inden for brevforsendelser. For at sikre lige konkurrencevilkår mellem konkurrenter og fremme konkurrencen inden for posttjenester er det vigtigt at sikre, at den kompensation, som den befordringspligtige virksomhed kan få for at udføre offentlig tjeneste, er i overensstemmelse med de faktiske omkostninger derved og ikke indebærer en urimelig fordel.

¹⁴⁷ Sag COMP/39699, *Baltic Max Feeder*. Se IP/10/374 af 26.3.2010.

¹⁴⁸ Retningslinjer for statsstøtte, der supplerer fællesskabsfinansiering til iværksættelse af motorveje til søs (EUT C 317 af 12.12.2008, s. 10)

¹⁴⁹ Sag N573/2009 and N647/2009, *Støtte til gennemførelse og udnyttelse af en motorvej til søs mellem Nantes-Saint-Nazaire (Frankrig) og Gijon (Spanien), som skal drives af GLD Atlantique* (EUT C 74 af 24.3.2010, s. 5)

¹⁵⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/6/EF af 20. februar 2008 om ændring af direktiv 97/67/EF med henblik på fuld realisering af det indre marked for posttjenester i Fællesskabet (EUT L 52 af 27.2.2008, s. 3)

¹⁵¹ Den Tjekkiske Republik, Grækenland, Cypern, Letland, Litauen, Luxembourg, Ungarn, Malta, Polen, Rumænien og Slovakiet

134. I denne forbindelse fortsatte Kommissionen i 2010 den undersøgelse, som den indledte i 2007 af den påståede overkompensation til Deutsche Post AG¹⁵² for selskabets opfyldelse af sin befordringspligt fra 1989 til 2007. Efter at Domstolen havde stadfæstet annullationen af Kommissionens beslutning fra 2002¹⁵³, følger den igangværende undersøgelse, på Domstolens anmodning, en global fremgangsmåde, som omfatter alle Deutsche Post's befordringspligtigheder.
135. I 2010 fortsatte Kommissionen sin formelle undersøgelsesprocedure, som den havde indledt i 2009, for at fastslå, om visse foranstaltninger til fordel for den belgiske postoperatør, De Post - La Poste, er i overensstemmelse med EU's statsstøttere¹⁵⁴. Kommissionens igangværende undersøgelse, der blev indledt den 13. juli 2009, skrider hurtigt frem med aktiv deltagelse fra de belgiske myndigheders side og vedrører en række foranstaltninger, herunder Belgiens kompensation for udførelsen af offentlige opgaver, kapitalindskud, overtagelse af pensionsforpligtelser, overdragelse af bygninger og skattefritagelse.
136. Med en endelig afgørelse af 26. januar 2010¹⁵⁵ indstillede Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure af påstået statsstøtte til den franske postoperatør, La Poste, i form af en ubegrænset statsgaranti som følge af dens status som offentlig virksomhed. Kommissionen stillede ikke spørgsmålstejn ved hverken La Postes befordringspligt eller dens offentlige ejerskab og kontrol, da de europæiske regler ikke har indvirkning på de ejendomsretlige ordninger, der gælder i medlemsstaterne. Den fandt dog, at statsgarantien, der skyldtes La Postes særlige status, udgjorde uforenelig statsstøtte og skulle afskaffes, hvilket skete ved, at La Poste blev organiseret som aktieselskab den 1. marts 2010¹⁵⁶.

2.10. Bilindustrien

137. I 2010 begyndte bilindustrien at overvinde den krise, som ramte den særlig hårdt i 2008 og 2009. Ud over at støtte dette opsving består de fremtidige udfordringer i at lancere mere brændstofbesparende biler og tilpasse distributionsnettene til efterspørgslen og den voksende internationale konkurrence. Potentielle konkurrenceproblemer omfatter forvaltning af den nødvendige omstrukturering af sektoren og fremme af udviklingen af "grønnere" biler, samtidig med at der opretholdes lige konkurrencevilkår.
138. Den 27. maj 2010 vedtog Kommissionen nye konkurrenceregler for aftaler mellem fabrikanten af motorkøretøjer og deres autoriserede forhandlere, reparationsværksteder og reservedelsforhandlere. De nye regler anvender gruppefritagelsesforordningen for vertikale aftaler, som blev vedtaget den 20. april 2010, på sådanne aftaler fra 2010, hvad angår eftermarkederne, og fra 2013 hvad angår markederne for salg af nye køretøjer. Desuden vedtog Kommissionen

¹⁵² Sag C36/2007, *Klage over Tysklands ulovlige statsstøtte til Deutsche Post* (EUT C 245 af 19.10.2007, s. 21)

¹⁵³ Sag C-399/08 P, *Europa –Kommissionen mod Deutsche Post AG*

¹⁵⁴ Sag C20/2009 (ex N763/2002), *Foranstaltninger til fordel for La Poste* (EUT C 176 af 29.7.2009, s. 17)

¹⁵⁵ Sag C56/2007, *Ubegrænset statsgaranti - La Poste (Frankrig)* (EUT L 274 af 19.10.2010, s. 1)

¹⁵⁶ Lov nr. 2010-123 af 9. februar 2010 om den offentlige virksomhed, La Poste, og postaktiviteter

forordning 461/2010¹⁵⁷, som indeholder tre supplerende hardcore klausuler vedrørende forhandling af reservedele, og en række yderligere detaljerede retningslinjer for vurdering af vertikale aftaler inden for denne sektor¹⁵⁸. De nye regler repræsenterer en fleksibel og forholdsmæssig reaktion på den varierende konkurrenceintensitet på det primære marked og eftermarkedene, og tilpasser i vid udstrækning de regler, der gælder for aftaler mellem bilfabrikanter og deres autoriserede forhandlere, reparationsværksteder og reservedelsforhandlere, til de generelle regler.

139. I 2010 blev 15 fusioner inden for bilindustrien anmeldt til Kommissionen, og de blev alle godkendt i første fase uden tilsagn. De kinesiske virksomheder Geely's og Daqing's overtagelse af Volvo Cars¹⁵⁹ var den eneste sag, som vedrørte bilfabrikanter.
140. Bilindustrien havde mulighed for at gøre brug af de ekstraordinære støtteforanstaltninger, der var fastsat i de midlertidige rammebestemmelser, når blot de godkendte ordninger ikke var begrænset til denne sektor, men tilgængelige for alle erhvervssektorer. Især godkendte Kommissionen i februar 2010 Sveriges anmeldte planer om en garanti, der skulle sætte Saab Automobile AB¹⁶⁰ i stand til at opnå et lån fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB) til et investeringsprojekt på 1 mia. EUR bl.a. vedrørende bilers brændstoføkonomi og sikkerhedsudstyr. Den 16. december godkendte Kommissionen en tilsvarende garanti, hvorved Sverige ville sætte Cars Corporation i stand til at opnå et lån på 500 mio. EUR fra EIB til finansiering af forskning og tekniske aktiviteter vedrørende bilers brændstoføkonomi og trafiksikkerhed¹⁶¹.

2.11. Fødevareforsyningskæden

141. I juli 2010 oprettede Kommissionen Forummet på Højt Plan for en Bedre Fungerende Fødevareforsyningskæde¹⁶². Forummet skal især behandle urimelig handelspraksis, som skyldes aftalemæssig uligevægt mellem leverandører og aftagere og forskelle i deres forhandlingsstyrke. Denne praksis, der ikke kan sidestilles med konkurrencebegrænsende praksis, falder normalt ind under den nationale aftale- eller handelsret.
142. En række potentielle konkurrenceproblemer påvirker dog fødevareforsyningskæden i Europa. ECN's fødevareundergruppe tjente fortsat som en funktionel ramme for de nationale konkurrencemyndigheders drøftelse og samordning på disse områder. Et betydeligt antal nationale konkurrencemyndigheder har aktivt gennemført undersøgelser inden for fødevaresektoren og detailhandelen.

¹⁵⁷ Kommissionens forordning (EU) nr. 461/2010 af 27. maj 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen (EUT L 129 af 28.5.2010, s. 52-57)

¹⁵⁸ Supplerende retningslinjer for vertikale begrænsninger i aftaler om salg og reparation af motorkøretøjer og om distribution af reservedele til motorkøretøjer (EUT C 138 af 28.5.2010, s. 16)

¹⁵⁹ Sag COMP/M.5789, *Geely / Daqing / Volvo Cars* (EUT C 187 af 10.7.2010, s. 3)

¹⁶⁰ Sag N541/2009, *Statsgaranti til SAAB* (EUT C 96 af 16.4.2010, s. 1)

¹⁶¹ Sag N520/2010, *Statsgaranti til Volvo Personvagnar AB (Volvo Cars Corporation)*

¹⁶² Kommissionens afgørelse af 30. juli 2010 om oprettelse af Forummet på Højt Plan for en Bedre Fungerende Fødevareforsyningskæde (EUT C 210 af 3.8.2010, s. 4), se også En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa (KOM(2009) 591 endelig).

143. Der blev lagt særlig vægt på mejerisektoren på grund af mælkeproducenternes vanskeligheder under den nylige mælkekrise. Efter henstilling fra gruppen af højststående eksperter på mælkeområdet vedtog Kommissionen i december 2010 et forslag til forordning¹⁶³ om kontraktforhold i mejerisektoren. Forslaget tillader mælkeproducentorganisationer at føre kollektive forhandlinger inden for bestemte grænser baseret på deres andel af mælkeproduktionen på EU-plan og på nationalt plan. Forslaget indeholder også en "sikkerhedsklausul", som giver den pågældende nationale konkurrencemyndighed eller Kommissionen mulighed for at beslutte, at forhandlinger gennem en producentorganisation ikke må finde sted, når de vil begrænse konkurrencen alvorligt, eller når de vil påføre mejeriforarbejdningsvirksomheder, især SMV, alvorlig skade.

3. DET EUROPÆISKE KONKURRENCENETVÆRK OG SAMARBEJDET MED DE NATIONALE DOMSTOLE

144. I 2010 var Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN) fortsat et meget aktivt forum for drøftelse og udveksling af god praksis vedrørende håndhævelsen af EU's kartel- og monopolregler i de 27 medlemsstater. I henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning 1/2003¹⁶⁴ blev Kommissionen underrettet om, at Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN) i 2010 havde indledt undersøgelser i 158 nye sager, bl.a. inden for transport, energi, fremstillingsvirksomhed, medier og telekommunikation. Desuden steg antallet af håndhævelsesafgørelser, som de nationale konkurrencemyndigheder indberettede, og som Kommissionen behandlede, med 36 % i forhold til 2009. I lighed med de foregående år indledte Kommissionen heller ikke procedurer i 2010 med henblik på at sikre ensartethed i beslutningstagningen.
145. Kommissionen besvarede to henvendelser fra nationale domstole (Spanien og Belgien) efter artikel 15, stk. 1, i forordning 1/2003, der giver nationale domstole mulighed for at anmode om oplysninger, som Kommissionen er i besiddelse af, eller om en udtalelse om spørgsmål om anvendelsen af EU's konkurrenceregler.
146. Kommissionen fremlagde skriftlige bemærkninger i tre sager i henhold til artikel 15, stk. 3, i forordning 1/2003. Der blev sendt bemærkninger til Irlands High Court om betingelserne i EUF-traktatens artikel 101, stk. 3, med særligt fokus på kapacitetsbegrænsende omstruktureringsaftaler, til Slovaakiets højesteret om anvendelsen af virksomheders økonomiske succession samt bødeeffektivitet og til den nederlandske højesteret om forbud mod skattefradrag i forbindelse med bøder.
147. Arbejdsgrupperne vedrørende horisontale aftaler og vertikale begrænsninger var i særlig grad aktive i 2010 i forbindelse med revisionen af de tilsvarende gruppefritagelsesforordningerne og de ledsagende retningslinjer på disse områder. Der blev også nedsat en arbejdsgruppe vedrørende fusioner.

¹⁶³ Forslag 9. december 2010 til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår kontraktforhold i mejerisektoren (KOM(2010) 728)

¹⁶⁴ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1-25)

148. I 2010 begyndte ECN at udgive en publikation, ECN Brief, som var rettet til jurister og erhvervskredse samt forbrugerorganisationer og højere læreanstaltninger, og som tog sigte på at gøre offentligheden merre opmærksom på ECN's aktiviteter.

4. INTERNATIONALE AKTIVITETER

149. Kommissionen fortsatte med at spille en førende rolle i Det Internationale Konkurrencenetværk (ICN), især gennem sin deltagelse i styringsudvalgets "Second Decade Project", der vedrører ICN's fremtid i den globaliserede økonomi. Kommissionen bidrog til arbejdet i OECD's konkurrencekomité og deltog i de tre møder, der blev holdt i 2010. Den deltog også i sjette gennemgangskonference i De Forenede Nationers Konference om Handel og Udvikling.
150. Som det var tilfældet i de foregående år, foregik der et intensivt samarbejde med USA's myndigheder, og konkurrencekommissæren mødtes regelmæssigt med sine amerikanske kolleger, FTC's formand Jon Leibowitz og Assistant Attorney General, Christine Varney. En række vigtige kartel- og fusionssager, der blev undersøgt i 2010, berørte både EU's og USA's markeder. Den bedste praksis for EU's og USA's samarbejde om undersøgelser af fusioner viste sig at være en nyttig ramme i f.eks. sagerne Cisco / Tandberg og Novartis / Alcon.
151. I december 2010 gav Rådet Kommissionen mandat til at forhandle om en aftale om konkurrencesamarbejde med Det Schweiziske Forbund. Aftalen skulle bygge på de aftaler, der hidtil var indgået med USA, Canada, Japan og Korea, og kunne desuden omfatte udveksling af fortrolige oplysninger.
152. Samarbejdet med Kina var fortsat en prioritet i 2010. Ud over løbende drøftelser om monopolloven og dens gennemførelsesbestemmelser, blev der drøftet spørgsmål om konkrete sager under besøg på højt niveau i henholdsvis Beijing og Bruxelles.
153. Det nære tekniske samarbejde mellem Generaldirektoratet for Konkurrence og Indiens konkurrencemyndigheder fortsatte i 2010, især inden for konkurrencebegrænsende aftaler, misbrug af dominans og fusionskontrol.
154. Generaldirektoratet for Konkurrence spillede en aktiv rolle i de igangværende forhandlinger om frihandelsaftaler og andre bilaterale aftaler med et stort antal tredjelande eller grupper af tredjelande. Især godkendte Rådet (udenrigsministrene) den 16. september 2010 undertegnelsen af frihandelsaftalen mellem EU og Korea, som er den første, der indeholder et forbud mod bestemte typer statsstøtte. EU afsluttede også forhandlingerne om frihandelsaftaler, som indeholdt et kapitel om konkurrence, med Andes-lande (Columbia og Peru) og med Centralamerika.
155. Både Kroatien og Tyrkiet gjorde betydelige fremskridt med hensyn til opfyldelsen af konkurrencekapitlets åbningsbenchmarks for kravene til tiltrædelse af EU. I juni besluttede Rådet at indlede tiltrædelsesforhandlinger om konkurrencekapitlet med Kroatien, mens det tyrkiske parlament vedtog en lov om statsstøtte i oktober 2010.

5. DIALOG MED FORBRUGERORGANISATIONER OG INTERESSEPARTER

156. Den Europæiske Rådgivende Forbrugergruppes (ECCG) undergruppe om konkurrence, som består af en repræsentant for de enkelte medlemsstaters nationale forbrugerorganisationer og en repræsentant for Den Europæiske Forbrugerorganisation (BEUC), blev konsulteret i 2010 om vigtige spørgsmål, såsom vertikale begrænsninger og retsmidler, og afgav udtalelse om erstatningssøgsmål¹⁶⁵, som blev godkendt af ECCG (in plenum).
157. En forbrugerside på GD COMP's websted blev udbygget yderligere og har siden midten af 2010 været tilgængelig på alle EU's officielle sprog. Webstedet beskriver i et enkelt sprog konkurrencepolitikens rolle og de vigtigste konkurrencesager.
158. GD Comp offentliggjorde resultaterne af den første omfattende undersøgelse blandt interessepartier af, hvordan de opfatter kvaliteten af GD Comp's indsats¹⁶⁶. Undersøgelsen blev gennemført i to dele af to uafhængige markedsforskningsinstitutter blandt professionelle interessepartier og borgere i alle EU's medlemsstater¹⁶⁷. Undersøgelsen roste effektiviteten i GD Comp's arbejde og dets personales integritet. Undersøgelsen omfattede også konstruktiv kritik på flere områder og forslag til forbedringer.

6. INTERINSTITUTIONELT SAMARBEJDE

159. Efter valget til Europa-Parlamentet i 2009 og begyndelsen af den nye Kommissions mandat i 2010 blev den nye rammeaftale mellem de to institutioner vedtaget i oktober 2010¹⁶⁸.
160. I 2010 vedtog Parlamentet beslutninger om konkurrenceberetningen for 2008, gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer og for horisontale aftaler og om Rådets afgørelse om statsstøtte til lukning af kulminer, der ikke er konkurrencedygtige. Ud over den løbende dialog mellem kommissæren og Udvalget om Økonomi og Valutaspørgsmål (ECON) i juni og november, gav næstformand i Kommissionen Joaquín Almunia i oktober ECON's medlemmer meddelelse om forlængelsen af de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der var blevet vedtaget som følge af den finansielle og økonomiske krise.
161. Kommissionen havde et nært samarbejde med Rådet og underrettede det om vigtige konkurrencepolitiske initiativer, især om de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte som følge af den finansielle og økonomiske krise. Rådets afgørelse om statsstøtte til lukning af kulminer, der ikke er konkurrencedygtige, var også en vigtig sag.
162. Efter at være blevet underrettet af Kommissionen bidrog Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg til de konkurrencepolitiske drøftelser med vedtagelse

¹⁶⁵ Findes på: http://ec.europa.eu/consumers/empowerment/eccg_en.htm

¹⁶⁶ Findes på: http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/surveys_en.html

¹⁶⁷ Flash Eurobarometer Survey "EU citizens' perceptions about competition policy", Gallup Hungary og Eurobarometer Qualitative Study "DG Competition stakeholder Study", TNS qual+

¹⁶⁸ Rammeaftale af 20. oktober 2010 om forbindelserne mellem Europa-Parlamentet og Kommissionen

af udtalelser om konkurrenceberetningen for 2008, om kulminer, der ikke er konkurrencedygtige, om skibsbygning og om gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer.